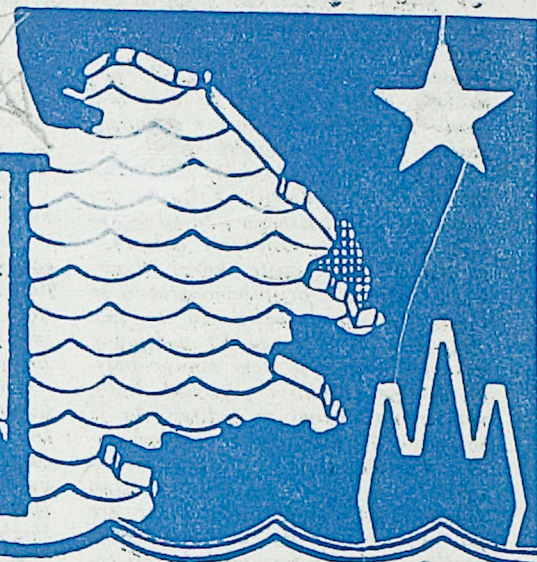

Iščejo krivca

Smo sredi volitev osnovnih organizacij Zveze komunistov, ki se vršijo vsako leto. Poleg volitev sekretarjev osnovnih organizacij letos volimo delegate za okrajno konferenco ZK in delegate za II. kongres ZK Slovenije, ki bo v aprilu. Prav tako bodo na konferenci vseh članov ZK občin izvolili občinski komiteje ZK.

Razumljivo je, da ob tej priliki dajejo obračune dela organizacije, pa tudi posameznega člana ZK. Ker so sestanki naše organizacije praviloma javni, ker ZK nima nekih svojih »strankarskih« interesov, niti ni sama sebi namen, ampak deluje kot organizirana zavest delovnih množic in se zavestno na znanstvenih temeljih bori za razvoj družbe v socializmu, potem mora in potega obracune svojega dela v vsem delovnim ljudem lastnega območja.

Naše volitve ZK se vršijo z namenju sprovanja sklepov VI. kongresa ZKJ, zveznih in republiških plenarov CK ZK. VI. kongres postavlja pred komuniste ne lažje, ampak mnogo težje naloge od prejšnjih, ki tudi niso bile lahke. Komunisti ne morejo komandirati, niti imeti kakršnihkoli privilegijev, ampak z delom, s preprčevanjem, z osebnim vzgledom vplivati na okolico, pridobivati nove člane, graditi novega človeka in ustvarjati javno mnenje. Biti morajo prvi med enakimi, prvi po dolžnostih, enaki po pravicah.

Daleč smo od tega, da bi idealizirali ljudi ali zahtevali od članov nemogoče. Vendar meje so določene in v teh iščimo med boljšimi najboljše.

Toda dogajajo se dokaj čudne stvari po nekaterih sestankih osnovnih organizacij ZK. Ugotavljajo, da so v organizaciji napake, da nekateri člani že dolgo niso bili na sestanku organizacije, da neredno ali pa sploh že več mesecev ne plačujejo članarine (to so minimalne dolžnosti, ki jih je smatrati kot potrebo, ne pa kot napor!), da nimajo ugleда, ker so obteženi z mnogimi človeškimi slabostmi, da se sploh ne trudijo, da bi odpravili napake, da bi svoj ugled v družbi dvignili. Da bi se stalno zavedali, da s slabim osebnim vzgledom škodijo ugledu ZK kot organizacije. In vendar...

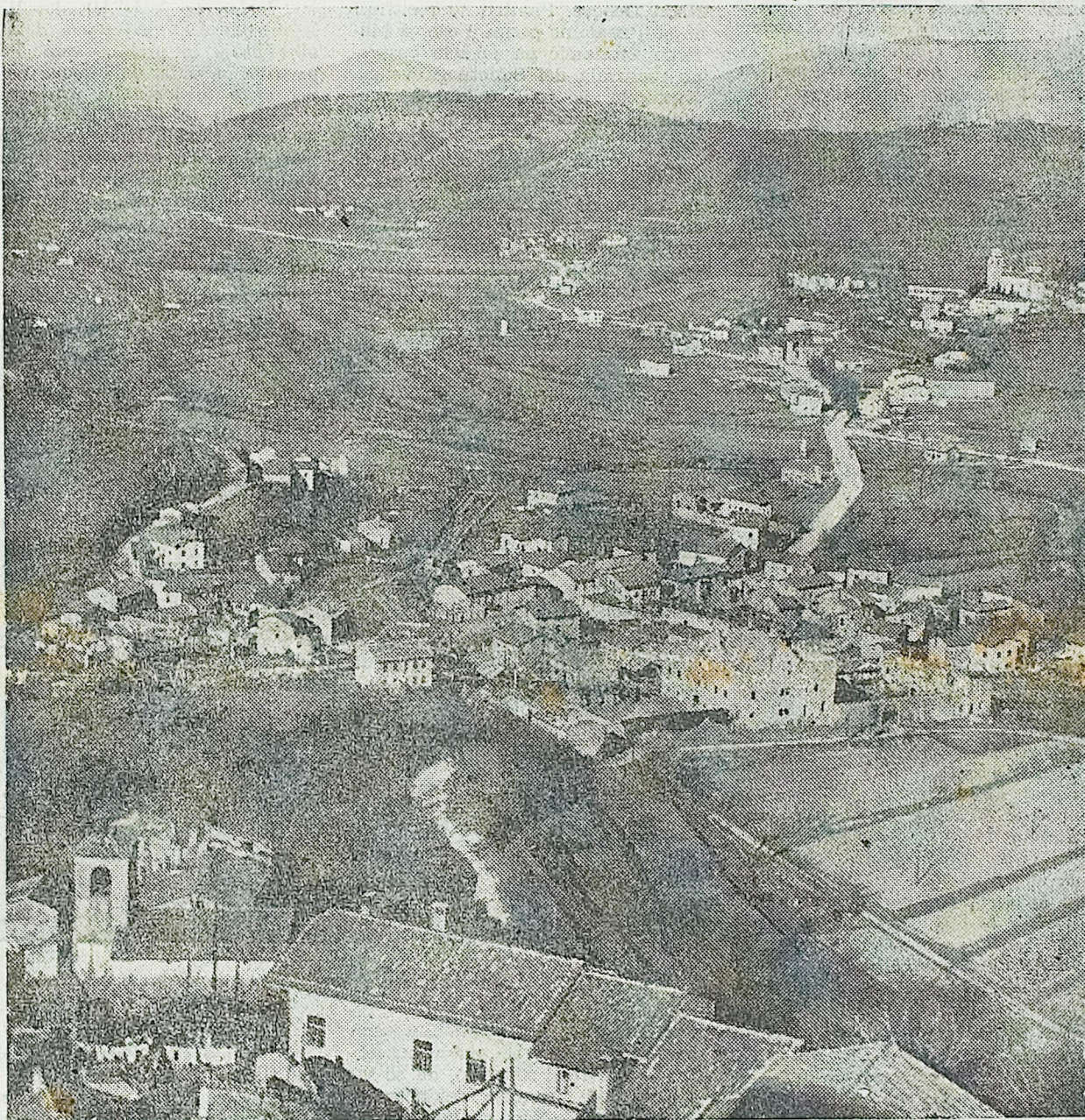
Ko se potem pri nadrobnejšem pregledu dela posameznih članov ZK

iščejo vzroke in krivce, pa ugotavljajo, da so prav za prav vsi enako krivi: tisti, ki je organizacijske obveznosti redno in vestno izpolnjeval, se zanimal za stvar skupnosti, se za to skupnost boril, kriv zato, ker ni dovolj odločno, dovolj »prepričevalno« vplival na ostale člane; tisti, ki ni izpolnjeval dolžnosti zato, ker ni spoštoval Statuta. To pa še zdaleč ni res — je krivično za pozitivne člane. Tako se pesem ponavlja od sestanka na sestank in vedno morajo prisotni poslušati za tiste, ki so odsotni. Da prenehamo s tako prakso izgubljanja dragocenega časa, bomo črtali iz seznama ZK vse tiste, ki nimajo pogojev biti člani naše organizacije, ki ji njeno normalno delovanje ovirajo, ne da bi jih zato proglašali za sovražnike. Nima smisla iskati opravičil take narave: zaposlenost, družinske razmere, otroci, (ki se izjemoma morajo upoštevati), kajti potem bomo žene popolnoma izločili iz ZK, ker vse so matere, imajo posebno skrb za družino itd. Koncem koncev enkrat na mesec lahko vsak pride na sestanek organizacije. Slabo je, če smatra udeležbo na sestanku kot obveznost, ne pa kot potrebo.)

No, ko danes ugotavljamo rezultate dela predvolitvenih sestankov, vidimo, da imamo velike slabosti v organizaciji ZK in, če ne bomo zaostrili kriterija, se bo delo organizacije ZK nadaljevalo po dosedanji praksi ter izčrpavalo v brezplodnih, zoprnih diskusijah o disciplini, o članarini, o redu. Zabilasala se bo vsaka sled med člani ZK in SZDL. Naša organizacija ne sme izgubljati dragocenega časa v večnih razčističevanjih med člani Zveze. To bo sicer še vedno potrebno, toda toliko manj, kolikor bolj se bomo rešili balasta, ki hromi našo organizacijo in jo napravi nesposobno za boj.

O delu ZK naj sodijo vsi ljudje kraja, kjer obstaja in deluje dotična organizacija. Čim manj bo zavijanja, izogibanja, izgovarjanja, čim manj bo cincanja in tehtanja okrog dobrih in slabih strani posameznikov in če bo pri razpravi o slabostih organizacije in odgovornosti komunistov prevladovala principelnost, doslednost, objektivnost tem bolj privlačna bo taka organizacija. V takih organizacijah bo slabo prav kmalu nadomestil nov dotok mladih ljudi, ki nikakor niso slepi za delo naših organizacij.

Julij Beltram

Pogled na del obnovljenega Branika

Ob desetletnici požiga Branika

Takih spominskih obletic, kakor jo bodo praznovali v ponedeljek 15. februarja prebivalci Branika v Vipavski dolini, imamo polno po Primorskem, v Sloveniji in v Jugoslaviji. Vse do leta 1941 so bili narodi, ki danes sestavljajo novo Jugoslavijo, zaničevani sužnji in barbari. Ko so se dvignili v oboroženem uporu in tako spregovorili odločno besedo, so vsi dotedanji »gospodari« ostali: Kaj si le upajo!

Res, veliko smo si upali in prav zato smo tudi veliko dosegli. Ime nove Jugoslavije je danes znano po vsem svetu in ga s spoštovanjem izgovarjajo zatirani kolonialni narodi, ker jim je simbol svobode in napredka.

Prebivalci Branika bodo 10-letnico požiga vasi praznovali v ponedeljek z veliko kulturno prireditvijo. Razglasili so ta dan za občinski praznik, ki ga bodo vsako leto praznovali in tako obujali spomine na težke dni. Tisti dan bodo odkrili spominsko ploščo padli tovarišici Pavli Rastji, partizanki in aktivistki, člani

ločnega komiteja KP za gerilski okrožje. Ploščo bodo vzdali na hišo, kjer je bila Pavla-Rastja poročena, ker so njen rojstni dom požigali fašisti. Četniki so tovarišico Rastjo vzeli s seboj zadnje dni aprila 1945, ko so se umikali pred partizani. Nekje v okolici Krmina so jo potem zverinsko zaklali.

Lep spomenik so Braničani postavili pred zadržnim domom v spomin 89 padlim borcem domačinom. To je bil velik prispevek, ki so ga dali za svobodo in boljše življenje. Od 323 hiš in gospodarskih poslopij so obnovili šele dve tretjini. Preveč je bilo razdejanega, da bi v nekaj letih mogli popraviti. Nad 600 ljudi so nasilno istrgali iz domov in jih odpeljali v razna koncentracijska taborišča.

V tej lepi dolini je služboval tudi »goriški slavec« Simon Gregorčič. Ljudje in kraj so se mu bili zelo priljubili. Ko je odhajal na drugo mesto, jim je zložil lepo pesem »Slovo od Rihemberga«.

Danes teče življenje v Braniku razvojni pot. Ljudje se borijo z velikimi težavami in skušajo, da bi čimprej zabrisali težke sledove vojne. Zdi se, da so v svoji požrtvovalnosti in zvestobi ciljem svobode in napredka... vendarle malo preveč prepuščeni materialni revščini in razvalinam. Se je veliko tistih, ki nimajo primernega stanovanja, še manjka oprave v kuhinjah, spalnicah, še nimajo nekateri hlevov za živino. Kje naj ti ljudje dobijo toliko denarja, če nimajo s čim? Res bi bilo treba, da bi se malo bolj zanimali za te ljudi, ki se le s težavo prebijajo naprej na ruševinah požganih domov...

Kljub vsem takim težavam, ki so posledice okupatorjevega divjanja, pa so Braničani že veliko napravili. Zgradili so velik zadržni dom, kjer ima poleg drugih urade občinski ljudski odbor. Ustanovili so KDZ, ki je dosegla vidne uspehe v sadjarstvu in vinogradništvu. Njihova odločnost je ostala prav taka, kakor je bila v narodnoosvobodilni borbi.

Še o vprašanjih v sindikalnih podružnicah

V prejšnji številki smo pisali o delavskem samoupravljanju kot važnem argumentu za razpravljanje na delovnih sestankih sindikalnih podružnic. Prav tako so za razpravo razna vprašanja, v zvezi s tehnično zaščito pri delu, nesrečni in še vedno sorazmerno velikim številom obolenj v naših podjetjih. V prvih devetih mesecih lanskega leta so izplačali socialno zavarovanim delavcem za bolezenske dopuste skoraj 18 milijonov din. Če pristejemo zraven še izgubo na proizvodnji za ta čas, skupna vsota presega 90 milijonov dinarjev. Stanje je sicer mnogo boljše, kot pa je bilo v preteklih letih, vendar pa razlogi za trditve, da je še vedno del ljudi, ki do gotove mere izkorišča naše širokogrudne zakone iz tega področja in brezvestno poizkuša oškodovati družbo. Ne gre pa se za to, da se preide na »ostrejši kurs« v tem pogledu, ali celo do odbijanja bolniške nege in potrebnih bolezenskih dopustov, pač pa za dvig družbene zavesti, za gotovo spremembo pojmov in s tem seveda tudi odnosov do socialnega zavarovanja.

Zlasti daje razlog za razmišljanje razlika obolenj med zaposlenimi v naših družbenih podjetjih in onih, ki so v rokah privatnikov. Vzemimo na primer tri gradbena podjetja. Po statistiki za prvih devet mesecev 1953. leta odpade na vsakega delavca v podjetju »Edilia« po 16 dni, izgubljenih zaradi bolezni. V podjetju »I. maja« 10 dni, v podjetju »Casetta« (privatno) pa 8 dni.

Se bolj zanimiva je primerjava, če vzamemo zaradi bolezni izgubljene dneve, ki gredo v breme podjetja, t. j. do 7 dni. Po tem odpade na vsakega zaposlenega: v »Edilia« 5 dni, v »I. maja« 4 in v »Casetta« (privatnik) le 2,7 dni. Kje je tu razlog? So li pogoji dela v tem podjetju, kjer se lastnik trudi, da iz vsakega svojih delavcev iztisne čim več, boljši kot v našem socialističnem podjetju, ali je odnos delavcev do privatnega delodajalca drugačen, kot pa do svojega lastnega podjetja?

Kaj pomeni tehnična zaščita pri delu, menimo ni potrebno poudarjati. Vendar pa je dejstvo, da nekatera podjetja tega niso vzela dovolj resno. Naj nam tudi tu pomagata statistika:

V tovarni »Delanglade« so v devetih mesecih uporabili za tehnično zaščito 300.000 dinarjev. Nesrečna slučajna pa sta bila dva. V tovarni »Ampelea« pa so v istem razdobju uporabili 800.000 dinarjev. Število nesrečnih slučajev 6. V tovarni »Arrigoni« niso v ta namen uporabili nobenih sredstev. Število nesrečnih slučajev 101.

Va tri tovarne proizvajajo več ali manj iste proizvode, (predelava in konzerviranja rib) zaradi tega so številke še bolj značilne. Poleg tega so »Ampelea« in »Arrigoni« tudi po številu zaposlenih blizu.

Veliko breme za naše gospodarstvo predstavljajo tudi nadure. Nadurno delo namreč vpliva na dvig proizvodnih stroškov in s tem seveda tudi na cene proizvodov.

Idrija

Najtežje vprašanje, ki žuli MLO Idrija, je nedvomno stanovanjsko vprašanje. To bo tudi za naprej ostalo delno nerešeno, ker je rešitev odvisna samo od gradnje novih stanovanjskih blokov in manjših družinskih hišic.

Zaenkrat je najvažnejša gradnja stanovanjske hiše v središču mesta, ki pa je iz objektivnih težav pokazala šele rebra. V Rožni ulici pa z gradnjo niso mogli začeti, ker je zemljišče preveč nestalno. Vidno lezejo črta zemeljski usadi iz položnega hriba.

Ob teh ugotovitvah moramo podčrtati, da ni mogoče pričakovati rešitve tega vprašanja samo od strani mestnega LO. Sprožiti je treba bencev in sledit z delom v drugih, tudi iniciativno delavcev in uslužbencev, kjer ustanavljajo stanovanjske skupnosti in zadruge. Res je, da bi pogrešili, če bi zapisali, da v mestu ni privatne samoiniciative. Ovira je v zazidalnem načrtu in s tem v zvezi v potrebni parcelaciji zemljišč.

Ta vprašanja bo treba rešiti še letošnjo zimo. Tako bi spomnili lahko začeli z gradnjo nekaterih eno ali dvodružinskih hišic. S tem bi vsaj malo olajšali tistih 200 primerov, ki iz dneva v dan bolj pritiskajo na mestni ljudski odbor.

B. L.

di cen proizvodov. Če vzamemo, da je bilo pri nadurnem delu zaposlenih pretežno večina nekvificiranih in polkvificiranih delavcev in vzamemo povprečno tarifno postavko teh kategorij din 52 na uro, so se stroški proizvodnje s tem dvignili za okrog 4.376.200 dinarjev.

Poleg tega pa se poveča tudi število obolenj in pada storilnost dela v normalnem delovnem času. In za zaključek, če preračunamo nadure v delovne ure, ugotovimo, da bi lahko, če bi odpravili nadurno delo, imeli skozi vse 1953. leto zaposleni 100 delavcev več, kot pa jih je bilo.

To je le nekoliko problemov, a katerih naše sindikalne organizacije že razpravljajo in o katerih bi bilo potrebno tudi v bodoče govoriti, ker predstavljajo ovire v našem gospodarstvu in povzročajo nemajhno škodo naši skupnosti.

Prešernova proslava v Loški dolini

Slovenski kulturni praznik smo v nedeljo lepo praznovali. Nastopili so člani »Svobode«, pevski zbor, godba iz Lože in pionirji. O Prešernu in njegovem delu je govorila Nada Debevč. Pionirji so recitali najbolj značilne pesmi. Pesnica Marička Znidaršič pa je zelo čustveno recitala del Sonetnega venca. Nastopila je tudi folklorna skupina in članice »Partizana«.

Marljivo društvo »Svoboda« je uprivorilo spevogrno »Na Trški gori«. Igra sicer ni več sodobna, ugaja pa zdrav, lahak humor. Prav zato je imela uprizaritev lep uspeh. Posebno je treba pohvaliti stare igralce, ki se niso strašili naporov in mrzlih

Del nove ceste med Rižano in Koprom

noči. Naj bi bil zgled mladim igralcem, ki se niso v tej sezoni pokazali ničesar. Reči moramo, da so vsi nastopajoči uspešno rešili svoje vloge. Pavla Baraga kot Katra, France Mlakar iz Lože kot župan, Tone Znidaršič kot mežnar in ostali. Vsi so lahko zadovoljni, ker je prireditel uspela, kljub nekaterim objektivnim težavam.

Jeem

SMRTNA NESREČA V KOPRU

V petek se je v Kopru pripetila huda nesreča, pri kateri je izgubil življenje Mario Padovan iz Nove Gorice, šofer mestnega gospodarskega podjetja v Izoli. Takojšnja zdravniška pomoč s transfuzijo krvi ni mogla rešiti ponesrečenca življenja, ker je izgubil preveč krvi. Zdravniki so podaljšali življenje ponesrečenca do drugega dne do 18. ure. Kri je daroval tov. Božo Blagojevič, uradnik tovarne »Arrigoni«.

V nedeljo ob 10. uri je bil pogreb in so se množično organizacije ter delovni kolektivi poslovili od priljubljenega tovarnika, borca in aktivista. Posebna skupina 70 ljudi je nato spremljala pokojnega Mariju v Novo Gorico, kjer je bil potem pokopan.

K. J.

DR. JOŽE POTRČ PREDAVAL V POSTOJNI

V ponedeljek je v nabito polni kinodvorani Postojni predaval član OK ZKS tov. Jože Potrč o naši družbeni problematiki, o razvoju socialistične demokracije in naši specifični poti v socializem.

Sv. Anton

Pred dnevi smo imeli občni zbor prosvetnega društva. Žal da ni ZPD poslala na zbor svojega zastopnika, kakor nam je bilo obljubljeno. Iz poročila predsednika smo razvideli, da je bil lani ustanovljen pevski zbor, dramska družina in mlada godba. Najbolj pereče vprašanje razpravo sta bila stara in mlada godba. Končno smo prišli do zaključka, da se obe godbi združita. Tako ne bo nesoglasja med njima. Vsi člani so zahtevali, naj bi dvorano v združenem domu vzelo v najem prosvetno društvo. Dvorano bi tako lažje držalo v redu.

★

Na redni letni konferenci ZK smo razpravljali o uspehih in pomanjkljivostih naše partijske organizacije. Izvolili smo sekretarja in delegate za okrajno partijsko konferenco. V razpravi smo govorili o večji aktivnosti in o tesnejšem sodelovanju članov ZK z množičnimi organizacijami. Ugotovili smo tudi, da bodo morali člani skrbeti za globljo ideološko izgradnjo.

-na-

Zborevali so tisti, ki nam pisma dostavljajo...

Vse dni med kupi pisem in zavojem, kadar pa je že teh dovolj, pa še brzoyavke. V največjem delu zapihla burja in prekine vozo. Poleti pa grozi nevihta, da hipoma ne vedo, kako bi klientom ustregli...

Ti ljudje so se zbrali v Postojni, da bi pregledali, kako gre z njihovim delom. Pa so poštarja v okraju Postojna ugotovili, da ima njihova sindikalna podružnica 136 članov. Vsi so vključeni tudi v raznih množičnih organizacijah. Nekateri so celo na odgovornih političnih položajih.

Delo poštarjev v preteklem letu

KORTE NAD IZOLO

ALI NAJ BO KULTURA ŠE NAPREJ DESETNICA?

Visoko nad Izolo je naša vas. Lahko bi postala privlačen kraj za letoviščarje. Razgled je zelo lep na vse strani. Če bi bil naš združni dom enkrat dokončno urejen, bi letoviščarjem nudili marsikaj.

Zakaj ni, kje so vzroki in kje naj iščemo krivca, to je za sedaj težko vprašanje. Drži pa, da je zanimanje za dokončno ureditev prostorov nekam popustilo. Mladi ljudje mislijo da je dovolj, če je dvorana toliko urejena, da v njej lahko vsako nedeljo plešejo. Ko je starejši mož na sestanku dejal, da je to vendarle malo preveč, se je mladina ujezila nanj. Mož je izkušen in ve, kaj bi bilo bolj prav. Zakaj se

je domača godba razbila, zakaj spita pevski zbor in dramska skupina? Pa ne, da bi bili temu krivi prepoznosti plesi? Še neko drugo čudno vprašanje zavira razvoj kulturnega delovanja. Potujoči kino prihaja v vas in predvaja filme. Zadnje čase je obisk zaradi mraza slab. Prej pa je bil številčen, da se je nabrala precej vstopnine. Zdaj pride najpogosteje. Dobiček pri kinu so navadno su! Vsekakor je treba dati primanu! Vsekakor je treba dati primanje — za tako širjenje kulturez med mladino.

V združenem domu so prostori za gostilno, trgovino in stanovanje. Trgovina pa je še vedno v prostornih privatnikih, kateremu plačujejo najemnino. Prostore v združenem domu bi bilo treba samo preprekati, namestiti pode in opremiti, pa bi dobro služili svojemu namenu. V dvorani za pridelitve je še vedno le cementni tlak. Rečeno je bilo, da je treba namestiti parket, da bi dvorana lahko služila tudi za telovadnico. Pa so se nekateri jezili in vztrajajo na tem, da morajo biti v dvorani kamenite ploščice. To se opravičujevali s tem, da bodo potem — lahko plesali. Zdaj pa ni ne enega in ne drugega. Kultura pa je šla po svetu kot desetnica.

Večerni kmetijski tečaj je v začetku slabo kazal. Šolski odbor pa je potem uredil, da je sedaj bolje. Nekateri mladinci kažejo precej zanimanja. Dekleta obiskujejo ob nedeljah kuharski tečaj. Nekatera so zelo pridna in kažejo veliko zanimanja.

Prav bi bilo, če bi knjige našle pot v naše domove. Lani je bilo le šest ali sedem družin naročilo na knjige »Prešernove družbe«. To je za tako vas vendarle premalo.

— ai —

Še o odnosu občine do šole v Marezigah

Ljudski odbor občine Marezige navaja v odgovor na članek, ki je izšel v »Slovenskem Jadranu« o odnosih med občino in šolo med drugim naslednje:

Trditve, ki jih navaja članek, niso točne, ker je odnos občine do šole prav tak kakor do ostalih šol v naši občini. Občinski ljudski odbor je dal tej šoli in tudi učiteljem še več, kakor jim dejansko pripada. Strinjamo se s tem, da imajo učitelji pravico do brezplačnega stanovanja in določeno količino goriva, nimajo pa pravice, da jim ljudski odbor iz svojega proračuna plača in barva stanovanja in vendar je naš odbor doslej vsako leto tudi to napravil. Nekateri učitelji s šolo so zahtevali tudi opremo stanovanja in tudi tu je šel odbor, kolikor je mogel na roko.

Seveda je težko najti primerne stavbe za stanovanje, ker so Marezige kmečka vas in ni na razpolago prostorov. Da bi kolikor mogoče rešili to vprašanje, smo uredili, da se prešli Dobrinja Mirko, ki ima najlepše prostore v Marezigah, in njegovo stanovanje določili za učiteljsko. Ker pa so učiteljice, katerim je bilo določeno to stanovanje, bile nezadovoljne in zahtevale drugo, smo uredili tudi to. Seveda pa tudi s tem stanovanjem niso bile zadovoljne, ker je stvarno slabše od prvega. Ena od njih je zopet predlagala, da ljudski odbor izseli šoferja Adrija in njej dodeli to sobo. Tudi to smo napravili. Po vsem tem ne vemo, kaj naj se še lahko od odbora zahteva.

Nekateri učitelji so predlagali, da se jim dodeli stanovanje v združenem domu, to pa ljudski odbor ni mogel in tudi n bo naredil, ker združni dom ni zgrajen v ta namen.

Prav tako kakor s stanovanji je zadeva s prostori, kjer naj bi se učitelji pripravljali za učenje. Občina je bila in bo vedno pripravljena pomagati in je to tudi dokazala vsaj v letu 1953 iz občinske rezerve dodeljenih 350.000 din za razne šolske in prosvetne potrebe. Ljudski odbor pa želi, da bi prišlo do takih odnosov s šolo v Marezigah, kakor jih ima s šolo v Babičih, Boršni in drugod. To je pa v veliki meri odvisno tudi od učiteljev, ki morajo razumeti prilike na vasi in zahtevati toliko, kolikor se jim lahko nudi.

OBROV

Ker je zadnje čase toliko govorjenja o mladini, bi tudi jaz rad nekaj povedal. Ko sem zvedel, da bo moje službeno mesto v Obrovu, me je skrbelo, ker sem slišal o tamkajšnji mladini več negativnih kot dobrih stvari. Tudi tu stara pesem: Mladina je zaostala in se zanima le za ples.

Od vsega začetka sem mislil, da se ne bom znašel. Res. Obrovska mladina se rada zavrti. Kdo pa se ne ob vabljivih zvokih orkestra? V razgovoru pa mi je mladina zaupala, da bi rada gledala tudi kako opero ali dramo in ne samo to. Rada se družijo z učiteljem, poje, se uči in bere knjige. Pred časom je izvolila nov mladinski odbor. Na sestanku je sklenila, da bo od sedaj naprej ves dobiček plesa šel v mladinsko blagajno. Ta denar bo potem uporabila a kritje stroškov izleta v Ljubljano.

Palčič A.

OCIZLA

V Ocizli so se začeli oglašati mladi muzikanti. Ze dober teden odmeva ob večerih glas trompet in basov. Fantje imajo vaje, ki jih redno obiskujejo. Značilno je, da ima najmlajši šole 12 let, najstarejši pa 17 let.

V petek so imeli mladinci in mladinke svoje volitve. Ob tej priložnosti so sprejeli v mladinsko organizacijo 5 pionirjev in 4 pionirke. V razpravi, ki je bila ob volitvah, je padlo precej pripomb, da bi novi sekretar dobro organiziral delo mladine.

N. M.

PIRAN

Konec preteklega tedna je bila redna seja občinskega odbora, na kateri so bili imenovani novi sveti. Po obravnavanju dela svetov, je odbor ugotovil, da so v glavnem kot celota zadovoljivo izvrševali svoje naloge. Le gospodarski svet in pa svet za komunalne zadeve se nista dovolj poglobila pri obravnavanju občinske problematike in so odborom do dela teh svetov imeli več kritičnih pripomb.

Novi sveti so bili imenovani po načelu, da se menja čim več članov, da bi res lahko čim širši krog ljudi sodeloval v upravi in se aktivno udeleževal pri delu ljudske oblasti.

Odbor je sprejel in potrdil poročilo računске komisije s pripombo, da ni dovolj odločno ukrepala, ko je ugotovila v finančnem poslovanju gotove nepravilnosti.

Ker v zadnjem času v mnogih krajih razpravljajo o združevanju občin v večje gospodarsko povezane celote, je bilo to vprašanje sproženo tudi na tej seji. Odborniki so bili v celoti za to, da se ugotovi možnost združitve Pirana, Portoroža in Sečovelj v eno občino. Sklenili so, da bodo o tem razpravljali z ostalimi občinami, predvsem pa z volilci in sestavili predlog, kako naj bi bodoča občina izgledala.

do Jadrana

SKRBIMO ZA PRAVILNO VZGOJO MLADINE

Z mladinske konference, ki so jo sklicali konec januarja na pobudo sveta za notranje zadeve OLO Postojna, prinašamo zanimivo razpravo o vaješkem vprašanju in raznih zablodah mladine. Obširneje smo o tej konferenci poročali že v prejšnji številki.

Dosedanje izkušnje so pokazale, da so mnogo bolj disciplinirani vajenci pri privatnih mojstrih kakor pa v državnih podjetjih. Tudi roditeljske sestanke v večjem številu posejajo privatni mojstri, medtem ko pri nekaterih večjih podjetjih opazimo popolno nezanimanje za vzgojo vajenca. V LIP Cerknica so mojstri v podjetju med delovnim časom pošiljali vajence po alkoholne pijače. Primeri v tem podjetju gotovo niso osamljeni in nam zgovorno pričajo, da je v naših podjetjih marsikateremu mojstru vseeno, kako strokovno napreduje njemu podrejeni vajenec, da ne govorimo o njegovi vgoji v enakopravnega člana družbe. Od tod izvira tudi ugotovitev, da so učni uspehi vajencev privatnega sektorja daleč boljši kot v državnem sektorju. To se sklada z interesom privatnega mojstra, da vajencu več nudi, ker mu bo tako vajenec tudi več vračal. V LIP Cerknica je bilo tudi nekaj primerov odpustitve vajencev zaradi nezadostnih tatvin. Vajenci so se tako znašli v težkem položaju in imamo primer, ko je tak vajenec nato postal kriminallec. Tu se postavlja vprašanje, kaj delajo predvsem sindikalne organizacije v naših podjetjih, ki jim je v prvi vrsti poverjena odgovorna naloga, da vzgajajo in skrbijo za mlade delavce. S tem, ko smo vajenca odpustili iz podjetja, smo ga dejansko prisilili, da se začne preživljati na nepošten način, dokler se kot kriminallec ne znajde v zaporu. V tovarnah je vse premalo družbene odgovornosti. Za strokovno izobrazbo vajencev in njihovo socialistično vzgojo bi morala biti polno odgovorna vodstva podjetij, sindikalne in mladinske organizacije. Pripomniti pa je treba, da tudi obrtne zbornice niso kos svoji nalogi, da nimajo zadostne evidence nad vajenci.

Obrtne šole v Postojni, Cerknici in Ilirski Bistrici se borijo še s težavami, vendar pa dosegajo prav lepe uspehe. Mnenje zastopnikov prosvete in šol je bilo, da bi v prihodnjem šolskem letu posejali splošne predmete vsi vajenci, ne glede na stroko.

Konferenca je dalje ugotavljala, da se zelo malo izvaja odlok OLO Postojna, ki prepoveduje mladoletnikom izpod 18 let obisk lokalov ter kino predstav v večernih urah. Kontrola pri mladini prepovedanih filmih je površna in le formalna, predvsem pa se odraža nesodelovanje staršev in leži zato vsa kontrola največ na organih ljudske milice. Zato najdemo pogosto, zlasti na vaseh, v gostilnah mladino ob pijači in kartah, ne da bi kdo to preprečil.

In končno pridemo tudi do vprašanja, zakaj mladina v takem številu zahaja v gostilne, se polagoma vdaja pijači in nemoralnemu izživljanju. Odgovor na to vprašanje je preprost in jasn. Drugega izhoda nima, ker se pač nima drugje shajati. V zadnjem času so ji bili odvzeti celo tisti prostori, ki jih je doslej imela (primer v Postojni, Pirki in občini Cerknica), nekje pa

so si inventar prisvojili privatniki. Tako se torej rešuje mladinsko vprašanje. Za toliko drugih stvari se najde denar, le za potrebe mladine ne.

Mladino je treba zaposliti, nuditi ji materialno oskrbo in prepričati smo lahko, da se bomo s tem izognili marsikateremu problemu. Skrb za njeno vzgojo naj bo res stvar celotne družbe, kajti breme ki ga nalagamo samo mladinski organizaciji, je zanjo pretežko.

Marija Vogrič

Predvolilne konference osnovnih organizacij ZK v Ilirski Bistrici

Večina osnovnih organizacij ZK v Ilirski Bistrici, predvsem vaške organizacije, so že imele predvolilne konference, katerim so prisostvovali člani komiteja ZK. Razpravljali so o organizacijskih in ideološko političnih problemih. Posebno pozornost so posvečali obdelavi materiala tretjega plenuma CK ZKJ, pripravam za okrajno konferenco, ki bo 7. marca v Postojni, ter volitvam v osnovnih organizacijah.

V četrtak je imel sekretar okrajnega komiteja v Ilirski Bistrici predavanje o delu tretjega izrednega plenuma CK ZKJ ter obrazložil antimarksistično delovanje M. Djilasa, katerega je tretji plenum in vse članstvo ZKJ obsodilo.

Član vaške organizacije Koseze so tudi razpravljali o rezultatih tretjega plenuma, o delu svoje organizacije ter o nedelavnosti sekretarja te organizacije.

Matič Krsta

Čakarjeva Vrhnika uresničuje svoje načrte

Vrhnika leži v povsem kmetijskem področju na robu ljubljanskega barja. Ravniški predeli in pobočja so ugodni za poljedelstvo in živinorejo. Vrhnika leži na zelo pomembnem prometnem osredju, kjer prehaja cesta iz Trsta v osrčje Slovenije.

V srednjem veku so vodile skozi Vrhniko trgovske poti. Do nedavnega so se ustavljali v Vrhniko »furmani« — vozniki, ki so prevzeli les in razno blago na vse strani, sedaj pa je te izpodrinila železnica in avtomobilski promet.

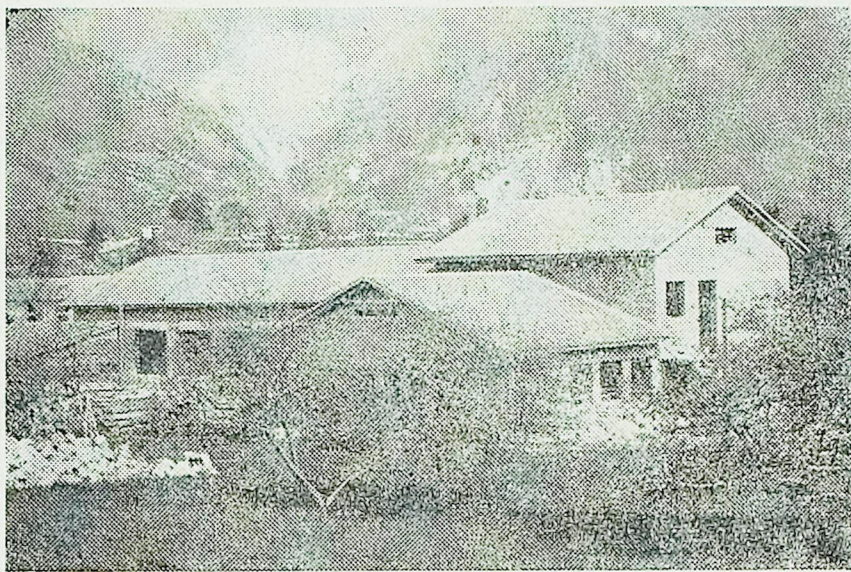
Na Vrhniku se je že v srednjem ku razvila obrt. Čehovska zastava, ki je bila pred vojno spravljenja pri Sv. Trojici, je dokaz, da je bilo tudi obrtništvo in z njim čehovstvo razvito tudi v tem delu slovenske zemlje. Tudi za časa Avstrije in stare Jugoslavije se je razvijala industrija na Vrhniku. Ta pa ni imela pravega obstanka. Zgradili so pivovarno, tovarno sadnih in mesnih konzerv, vse je v kratkem času propadlo. Edino lesna industrija je uspešno delovala. S prihodom ljudske oblasti se je začela industrija v tem kraju obnavljati in sedaj lepo napreduje. Iz majhne usnjarnice je nastal velik usnjarski obrat. Iz druge tovarne usnja je nastal ščetinarski obrat, kjer predelujejo ščetine, ki jih izvažajo v inozemstvo. Sedaj že delujeta Opekarna in Parketarna.

Občinski ljudski odbor Vrhnika se trudi, da bi čimbolje rešil vsa pereča vprašanja na svojem področju. Lansko leto je dal za adaptacijo šol nad 1 milijon dinarjev,

za Zdravstveni dom in TVD »Partizan« 2 milijona din, za razsvetljavo, vodovod in popravilo cest nad 2 milijona. Del denarnih sredstev je dal OLO Ljubljana-okolica, a ostalo pa so prispevala vrhniška podjetja, ki so prispevala na vsakega delavca približno 5000 dinarjev.

Letos bodo z delom nadaljevali z istim elanom, ker želijo, da uresničijo postavljene načrte in naloge: urbanistično-regulacijski načrt, razširitev vodovoda in kanalizacij, zgraditev cest in zidanje novega gimnazijskega poslopja.

Tudi v ljudski revoluciji so Vrhničani sodelovali in dali precejšen delež žrtev. Kot znak priznanja padlim borcem iz NOB stoji iz ceste

V Tolminu gradi podjetje »Standard« poslopja za čevljarico »Jelena«

viđen spomenik padlim borcem, ki so ga pred nedavnim zgradili in postavili sami s prostovoljnim delom.

D. V.

Smrtna nesreča v Postojni

V noči od srede na četrtek je v Postojni prometna nesreča terjala človeško življenje. Brezvesten sofer, ki ga organi Tajništva za notranje zadeve že iščejo, je do smrti povozil Postojnčana Tavčar Rajka.

Pokojni Rajko je bil miren, malo čudaški človek, ki je s svojo koso brado bil nekakšna postojnska znamenitost. Opolnoči je šel bil v točilnico hotela Javornik, proti jutru pa so ga našli nižje, nasproti Srebotnjakove hiše mrtvega, povozenega. Kje je bil med tem časom, še ni točno ugotovljeno. Organi TNZ naprošajo vse, ki bi o tem lahko dali kakšno podatke, da to storijo. Prav tako naj bi povedali oni, ki so bili še po polnoči na cesti, če so opazili kakšno motorno vozilo, ker bi prav gotovo moral kdo že poprej opaziti nesrečnega Rajka ležati na cesti. Da bo nečloveški vozač čimprej odkrit in poklican na odgovornost je potrebno, da sodelujejo vsi, ki lahko kolikaj pripomorejo temu.

Kaj žuli prebivalce Studenega

Studeneno je lepa vasica ob cesti Podgora — Planina s 106 hišnimi številkami. Tu živijo kmetje, delavci in intelektualci. Glavni dohodek so okoliški gozdovi. Zato je v vasi največ gozdnih delavcev »furmanov«. Zemlja daje le skope pridelke, zato morajo ljudje iskati virov za preživljanje drugje.

Letos so iz fonda za pogozdovanje dvignili 540.000 din. S tem denarjem bodo zgradili novo pot iz Studenega v Kamnje. S tem bo rešeno gospodarsko vprašanje, ker imajo sedaj izredno slabe poti.

Studenec pa imajo še druge težave. Nujno bi potrebovali vsaj ambulanto postajo. Sedaj je stanje tako, da je v primeru kake nesreče tveganje, če bi ponesrečenca lahko še pripeljali živega v Ljubljano ali v Vipavo.

Zelo potreben bi bil vodovod in nič manj telefonska zveza. Skoro vsako poletje zmanjka vode, ker je v vasi le nekaj vodnjakov z izvirno vodo in nekaj kapnic.

Vemo, da nam bo kdo očital, da imamo same potrebe. Kaj pa moramo, če je res tako. Avtobusno vozimo imamo le do Beljske žage, od tam naprej moramo pešati. Več ljudi, ki so v službi v Postojni, mora od tam peš v vas. Čas bi bil da bi že enkrat uresničili načrt in speljali cesto po »Grdih dolinah«. Ime res ni nič kaj privlačno, toliko bolj pa bi bila cesta, ki bi šla po

V Ilirski Bistrici so dosegli največ uspehov v gospodarstvu, najmanj pa pri reševanju stanovanjske krize

Nedavno se je sestal ljudski odbor mestne občine v Ilirski Bistrici, da bi pregledal delo, opravljeno v preteklem letu. Iz poročil je bilo razvidno, da je ljudski odbor v letu 1953 pravilno usmerjal gospodarsko, kulturno in socialno politiko na svojem območju.

V obširni razpravi o letnem poročilu so odborniki obravnavali več problemov. Ugotovili so, da je komunalna dejavnost porasla v pri-

iniciator za to graditev, je s pomočjo znanstvenega inštituta v Ljubljani naredilo razne poiskuse z glino, ki so dali odlične rezultate. Ugotovili so, da bi iz te gline lahko tudi izdelovali keramične izdelke. Objekte bo potrebno razširiti, oziroma postaviti nove. S tem bi zaposlili delavstvo Reške doline, to je občin Bistrice, Jablanice pod Snežnikom, Jelšan in Prema.

Kmetijska proizvodnja je v razmerju s proizvodnjo v letu 1952 nadovala v glavnem pri vseh vrstah kultur. Temu so vzrok razne elementarne neizgode. V primerjavi popisa živine v letu 1953 z letom 1952 ni posebne spremembe. Vendar pa je kvaliteta boljša. Na področju občine je 1700 glav živine. Stremeti pa je treba, da se to število dvigne na 2500, ker so za to vsi pogoji.

Nadalje so odborniki razpravljali o stanovanjskih problemih. Pri ljudskem odboru je vključenih že nad 300 nerešenih prošenj za družinska stanovanja. V letu 1953 je stanovanjska komisija rešila 39 prošenj za družinska in večje število za samska stanovanja.

Vendar je v Ilirski Bistrici še vedno 46 družin, ki stanujejo v zasilnih prostorih.

Ljudski odbor je razpravljal ob koncu še o socialnem skrbstvu in ljudskem zdravstvu, o problemu zobne ambulante, o delu svetov, o problemih šolstva in sprejel 8 sklepov.

K. M.

MORILEC SMERDELJ IZ KOSEZ PREJEL ZASLUŽENO KAZEN

Ker so se razširile govorice, da zverinski morilec Smerdelj iz Kosez, ki je bil obsojen na smrt zaradi roparskega uboja dveh Bosancev in drugih zločinov, izbegnil smrtno kazen, ker se je napravil slabomnega in da je zdaj v umobolnici na opazovanju itd., smo se obrnili na pristojne organe pri sodišču za pojasnilo. Izvedeli smo, da je bil Smerdelj dne 15. januarja letos v smislu razsodbe Okrožnega sodišča v Novi Gorici justificiran.

★

Z občnega zbora PDG Stari trg - Loška dolina

Preteklo nedeljo so gasilci Starega trga pregledali delo v letu 1953. Društvo je lani nabavilo nov gasilski avtomobil, motorno brizgalno in 800 metrov cevi. Za to se more društvo zahvaliti razumevanju raznih ustanov in našim rojakom v Ameriki. Gozdna uprava je nakazala 40 kubičnih metrov lesa, katerega so zrezali člani društva ob pomoči kolektiva žage.

Duša vsega je bil tovariš Lojze Vrhovec, ki je za svojo požrtvovalnost prejel pohvalo in odlikovanje.

Cevi so naročili ameriški rojaki v Nemčiji po prizadevanju tov. Tonea Peruska. Padlo je nekaj kritičnih opomb glede uporabe avtomobila, kar pa je predsednik dobro pojasnil.

Gasilci sodelujejo v vseh množičnih organizacijah. Društvo šteje 132 članov, od teh 34 izkušenih gasilcev. Celotna vrednost nabavljene inventarja je nad 3.676.000 din.

Pri volitvah je bil izvoljen skoro ves prejšnji odbor s predsednikom Janezom Rudolmom na čelu. Po zaprsegi so zaslužnim članom podelili odlikovanja. Za 50-letno zvesto službovanje so prejeli odlikovanja: Valentin Vrhovec, Nikola Lipovec in Anton Lehar, za 35-letno službovanje pa Matija Fajdiga. Za 30, 25, 20 in 15-letno službovanje je bilo odlikovanih še drugih 8 članov.

Jcem

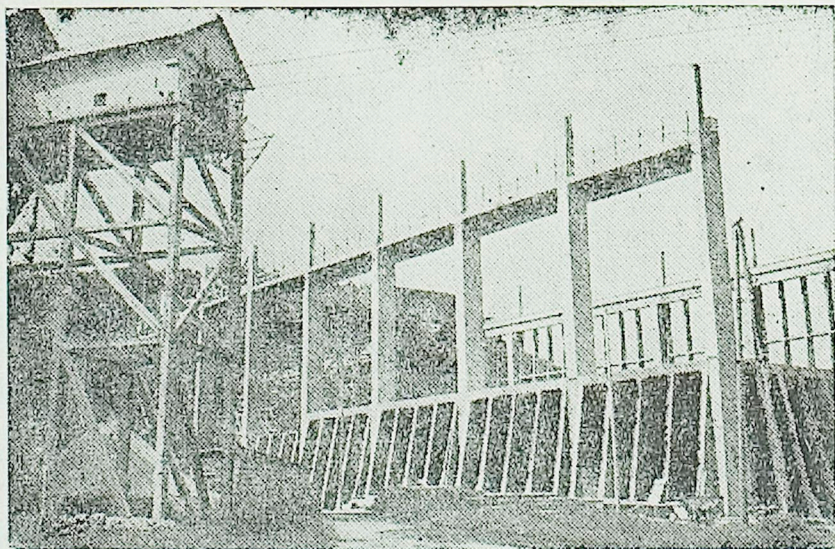
★

NA GIMNAZIJU V NOVI GORICI SO DOBILI KUHNJO

Polni novih moči so se dijaki po polletnih počitnicah vrnili v šolo. Ravnatelj in upravniki dijaškega doma sta med počitnicami poskrbeli, da so dijaki po povratku začeli dobivati malico. Dijaki so zelo zadovoljni, ker dobijo toplo kavo in kruh z marmelado. To se posebno prikaže tistim, ki prihajajo iz oddaljenih vasi.

Jutri, v soboto bodo visokošolci, ki so izšli iz gimnazije v Novi Gorici in prej v Sempetru, priredili v hotelu »Sabotina« v Solkanu akademski ples. Za to prireditev je veliko zanimanje, kar kažejo vabila, ki so v kratkem pošla. Ta dan bo tudi odprtje novega hotela.

C. N.

V tovarni cementa v Anhovem gradijo novo halo

Teden dni doma...

PODELITEV PREŠERNOVIH NAGRAD

V ponedeljek 8. februarja je predsednik sveta za prosveto in kulturo LRS svečano podelil Prešernove nagrade našim najzaslužnejšim kulturnim in javnim delavcem.

Prešernovo nagrado za leto 1954 so prejeli:

dr. Josip Plemelj, eden naših največjih znanstvenikov, ki se je s svojimi deli kot znanstvenik uveljavil tudi izven meja naše domovine;

France Berv, znani slovenski pisatelj, katerega ustvarjalno delo pomeni velik doprinos slovenski književnosti;

Anton Lajevic, slovenski skladatelj, kateremu gre velika zasługa za dvig naše glasbene umetnosti na današnjo raven;

prof. dr. Jakob Kelemina, ki je danes med najpomembnejšimi strokovnjaki germanisti Jugoslavije.

Prav tako so ob Prešernovem dnevu podelili nagrade tudi najboljšim študentom ljubljanske univerze ter drugih visokih šol.

PEKO DAPČEVIČ V ABESINJI

Te dni se v Adis Abebi mudi posebni odposlanec predsednika republike general Peko Dapčević, ki je izročil visoka jugoslovanska odlikovanja cesarju Etiopije Haile Selasiju, predsedniku etiopske vlade rasu Abebeju in drugim etiopskim državljanom.

Predsednik republike maršal Tito je v ukazu o odlikovanju poudaril zasluge odlikovancev pri utrjevanju in razvijanju miroljubnega sodelovanja in prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Etiopijo.

PLENUM CK LJUDSKE MLADINE JUGOSLAVIJE

Včeraj se je v Beogradu sestal plenum CK Ljudske mladine Jugoslavije na svoje plenarno zasedanje. Na dnevnem redu plenuma je predvsem obravnavanje dela mladine na vasi. Kot glavna naloga plenuma bo, da delo mladine na podeželju prilagodi pogojem razvoja in najde obliko za aktivno udejstvovanje naše vaske mladine v boju za napredek kmetijstva. Člani plenuma razpravljajo o možnosti ustanovitve posebnih organizacij za kmečko mladino obojega spola, da bi se na ta način zagotovilo izboljšanje mladinskega dela na vasi. Predlagana je ustanovitev organizacije mladih poljedelcev, ki naj bi se podrobneje ukvarjala z vprašanji napredka v kmetijstvu in organizacije za mladinke, ki bi imele nalogo, da se poleg ostalega predvsem trudi za napredek gospodinjstva.

BALKANSKI PAKT

Na raznovrstne komentarje, ki so se pojavili v zvezi z izjavo predsednika grške vlade Papagosa, ki je dejal, da upa, da bo prišlo do povezave Balkanskega pakta z Atlantskim, je na tiskovni konferenci odgovoril predsednik državnega tajništva za zunanje zadeve Branko Drasković, ki je dejal, da gre že za znano mnenja, da pa Jugoslavija smatra, da se pogoji, pod katerimi je prišlo do Balkanskega pakta, doslej niso spremenili in tudi ni razlogov, da bi lahko trdili kaj podobnega za bodoče.

To je jasen odgovor, iz katerega sledi, da Jugoslavija nima namena menjati svojega stališča do Balkanskega pakta. Ta pakt pomeni stvarno velik doprinos miru in mednarodnemu sodelovanju in je popolnoma razumljivo, da je naletel na odpor pri raznih Jugoslaviji in balkanskim državam nenaklonjenih krogih, ki si na vse načine prizadevajo, da prikažejo Papagosovo izjavo kot začetek nesporazumov med podpisnicami pakta.

OSNUTEK ZAKONA O PROMETU Z NEPREMČNINAMI

Pododbór odbora za gospodarstvo zveznega izvršnega sveta je te dni razpravljala o osnutku novega zakona o prometu z nepremčninami. Osnutek predvideva popolnoma svoboden promet, to je nakupovanje in prodajo zemljišč zasebnikov, do agrarnega maksimuma. Se pravi, da bo lahko vsakdo svoje zemljišče prodal drugemu, ne da bilo treba kakršnegakoli dovoljenja, seveda pa osnutek ne dopušča nadaljnjega dokupovanja zemljišč tistim zasebni-

kom, ki so dosegli agrarni maksimum, to je 10 ha.

Omejitve so tudi predvidene v prometu nepremčnin socialističnega sektorja, ki smejo te odprodati zasebnikom le z odobrenjem ljudskega odbora in pa za ona zemljišča, ki so namenjena za gradnje (gradbene parcele).

DIVJANJE ZIME PONEHAVA

Val zime, burje in snežnih viharjev je ponehal. Promet, ki je v preteklem tednu na mnogih progah stal, je na novo vzpostavljen in stanje se v glavnem spet normalizira. Vendarle se bodo posledice hude zime se čutili; najtežje je prizadeta industrija, predvsem tista, ki troši velike količine električne energije. Mnogo tovarn še ne obratuje ali pa obratuje le delno. Škoda, ki jo je utrpelo naše gospodarstvo, gre v milijarde. Močno so prizadete tudi zgradbe, zlasti v Primorju.

Pa tudi drugod po svetu ni bilo boljše. Zima je terjala več človeških

žrtev v Franciji, njen val pa je zajel tudi druge zapadne in južne države.

BRITANSKI PARNI CESTNI VALJARJI ZA JUGOSLAVIJO

Dva panna cestna valjarja, ki so ju uporabljali pri obnovi od nemških letalskih napadov hudo opustošenega mesta Coventry, bodo v kratkem poslali v Jugoslavijo.

Ko je nedavno mestni svet v Coventryju hotel oba valjarja prodati na dražbi, je predsednik občinskega odbora v lidži pri Sarajevu, Ljubo Kojo, ki je na potovanju po Veliki Britaniji, da bi nakupil nekaj rabljenih motornih vozil za obnovo in razvoj lidže, hotel kupiti oba valjarja. Mestni svet v Coventryju je njegovo ponudbo sprejel, toda na seji sveta so sklenili, da bodo oba valjarja, v znak prijateljstva do jugoslovanskih narodov ter kot malo priznanje hvalečnosti za dragoceno darilo beogradske občine v lesu za gradnjo novega mestnega gledališča v Coventryju, podarili.

... in po svetu

BERLINSKA KONFERENCA

V Berlinu traja že tretji teden konferenca štirih zunanjih ministrov. Imeli so že 15 sej, ne da bi se približali kakršnemukoli sklepu. V bistvu so v glavnem razpravljali o nemškem vprašanju in vse, kar so dosegli je to, da so danes vsaj do neke pojasnjenja stališča štirih vlad do tega vprašanja.

Videč, da so dosedanje rezultati konference izzvali vrsto skeptičnih komentarjev in da javnost ni daleč od tega, da konferenco omeni kot jalovo, so se štirje ministri sporazumeli, da bodo najbolj pereča vprašanja obravnavali na tajnih sejah. Menijo, da se bodo na ta način lažje sporazumeli, ker bo onemogočeno izkoriščanje konference v propagandne namene. To je pre-

gladko odklonili vsako sodelovanje v vladi. Sploh se vodilni italijanski politiki izmikajo sodelovanju v tej vladi, za katero kaže, da se bo kaj težko postavila na noge.

Kakšen notranje in zunanje političen kurz bi imela vlada, kateri bi načeloval Scelba, ni težko predvideti.

Kako naj italijansko delavstvo pričakuje rešitve notranje gospodarske krize, v katero je zabredla Italija od vlade, ki bi jo vodil bivši notranji minister, ki je vsa zadnja leta s policijskimi ukrepi krotil njihove upravičene težnje? Značilen pa je tudi Scelbin odnos do vseh možnosti neofašističnih organizacij, ki so pod blagodejnim vplivom krščanske demokracije nikale na vseh krajih Italije. Jasno je, da ta vlada, tudi

Gospodarstvo tržiškega Krasa na rakovi poti

NASA BREZPOSELNOST IN AVSTRALIJA

Zastoj v pomorskem prometu, odzvem tržiškega trgovskega ladjevja, omtvitiženje industrije in sporedno s tem obrti in trgovine — to je bilanca rimske politike na tem ozemlju. Mrtvih delovnih rok je in bo vedno več in je SELAD (ustanova za blažitev brezposelnosti) Blažev žegen, kot so in bodo takšen žegen vsakovrstne obljube italijanskih predstavnikov s kominformisti vred za poživitev industrije in druge aktivnosti. Zašli so v slepo ulico in nimajo drugega orožja kot laž. Koliko časa bodo z njo varali delavstvo in vedno bolj lačne delovne množice? Balonček je že dovolj napiet. ... Pa se je pojavila na temnem obzorju blesta zvezda: Avstralija je voljna sprejeti na delo 2100 delavcev, seveda le one z majhajnimi življenjskimi sokovi: od 18. do 35. starostnega leta, da jih bodo ondodni kapitalisti čim bolj izželi. Pred uradom konskega predsedstva za izseljevanje je dolga vrsta pri-

javitelcev. Kamorkoli in kakorkoli, le da se rešijo tega neznosnega brezdelja, ki mu ni in ne bo konca! Tudi iz tukajšnjih vasi jih je mnogo, ki bi radi za zaslužkom. A jamstvo za poklicno odgovarjajočo zaposlitev in primeren zaslužek? Komu morete verjeti, pa čeprav je jamstvo mastno tiskano? O tem bi mogli bolj določno spregovoriti mnogi naši izseljenci. Baje velja tudi za to pribežališče (Avstralijo), kar velja za Ameriko. Amerika jih devetdesetdeset izžene, a enega otolsti.

Vsepošod samo pojavi kot dokazi resnice, da je ta naša zemlja, odkar smo pod pokroviteljstvom Rima, zašla na rakovo pot.

TIMAV

PAPIR IN RAZNARODOVANJE

Vedno bolj se širi govorica, da bo ob Timavu (Štivanu) kmalu zrasla tvornica papirja. Brzčas gre za tisti objekt, ki se je pred meseci o njem šušljalo, da bo v Sesljanu. Nismo proti industrializaciji. Samo se nam zdi sumljivo, zakaj odklanjajo italijanski finančniki gradnjo te tvornice v industrijskem pristanišču v Zavrlihu, torej tam, kjer uživa kapital prav lepe olajšave in kjer se baje obeta tržiškemu delavstvu zlata bodočnost. Čemu hočejo to tvornico prav ob Timavu? Zadeva je sumljiva in diši po nameri, ki je značilna za italijanske kapitaliste: radi bi zabili en klin več za raznarodovanje. Torej dve muhi na en mah, ker omenjena finančna družba zahteva, da se ji za namestitev tvornice ob Timavu dajo iste olajšave kot tovarnam v Zavrlihu. Naši ljudje so prepričani, da bodo to — če že niso — gotovo dosegli, ker pravijo, da sta Italija in ZVU ena sama žlahta.

CESTE, KI NAS VODIJO NA CESTO

Glavna cesta iz Italije v Trst se pri Sesljanu razcepi na dva kraka: na miramansko in cesto skozi Nabrežino, Sv. Križ, Prosek — Trst. S to cesto so pri železniškem mostu med Sesljanom in nabrežinskimi kamnolomi začasno spojili novo cesto. Sedaj pa jo bodo podaljšali in speljali med železnico in glavno cesto. Ni znano, kod pojde od Štivanja dalje. S to cesto bodo prizadeti lastniki zemljišč pri odkupni ceni in tudi z oviro pri prehodu čez cesto, zlasti z živino (paša). Vse naše ljudstvo je istega mnenja, češ: »Vse te ceste vodijo proti Rimu, ta pa nam prinaša samo nesrečo. Čim več bo cest v to smer, tem prej homo na cesti. Kdaj jih bodo gradili v nasprotno smer, da se bomo s Trstom vred spet oddahnili?«

KAMNOLOMI POČIVAJO

Letošnja zima ima tudi za nas več bičev: na eni je večja potrošnja za hrano, obleko in kurivo, na drugi pa zastoj v zaslužku. Mnogo delovnih dni je oster, po ledemornih močni burji stopnjev mraz odnese kmetom in obrtnikom, a še največ kamnolomcem, ki so v tem in minulem mesecu že ob večtedenski zaslužek. Saj celo z rednim zaslužkom komaj krijejo tekoče izdatke, zato so s tem prislilnim počitkom zelo prizadeti. Tudi se je burja temeljito zaletela v marsikatero streho in dimnik in na njih povzročila precejšno škodo.

★

STALNI ODPUSTI TRŽASKIM DELAVCEV

Se eno izmed podjetij, ki so v sestavi Združenih jadranskih ladjedelnic — strojna tovarna »Sv. Andrej« — se je znašlo v položaju, da bo moralo delovni teden svojih delavcev skrajšati za 40 odstotkov. Sprid tega bodo seveda tudi znižali mezde.

Poročajo tudi, da bodo morali v ladjedelnici »Sv. Marko« — ki je tudi del Združenih jadranskih ladjedelnic — v začetku marca prenehati s proizvodnjo pri napravah, kjer je zaposlenih 40 odstotkov delavcev. Do novih odpustov delavcev je prišlo tudi v Trzinu, kjer je zaradi krize v ladjedelnici in drugih podjetjih že okrog 2800 brezposelnih.

NOVA HUŠKANJA PROTI SLOVENCEM V ITALIJI

V Vidmu se je sestalo vodstvo italijanske federacije »prostopoljcev za svobodo«; navzoča sta bila poleg drugih general Cadorna in poveljnik »mozopovceva« Cecchi. Sekretar te neofašistične organizacije je na tem sestanku proglasil Slovence za sovražnike domovine. Tako stališče nam je znano že iz časa fašistične Italije in ne pomeni nič novega. Značilno pa je, da se to dogaja v času, ko si italijanski uradni krogi na vse kriplje prizadevajo dokazati svetu, da uživajo Slovenci v Italiji vse pravice kot drugi državljani, da ni diskriminacije in preganjanja našega življa onstran meje.

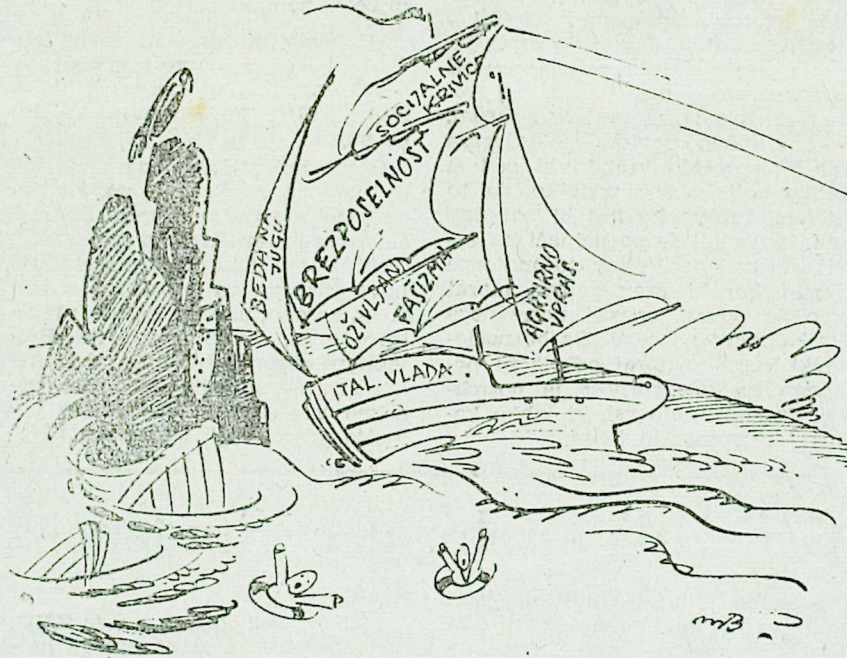
Po zaključnem sestanku so omenjeni funkcionarji »prostopoljcev za svobodo« obiskali Trst, kjer jih je slavnostno sprejel Bartoli. Brez dvoma taki stiki tržiškega župana, katerega šovinizem in protislovensko razpoloženje sta znana, ne obetajo tržiškim Slovincem, da se bodo krivice, ki so jih deležni v tem mestu popravile ter da bo prišlo do mirnega sožitja med Slovenci in Italijani v Trstu samem.

NASI FILMI V JUŽNI AMERIKI

Na mednarodnem filmskem festivalu, ki se je pričel predvčerajšnjim v Mar del Plati bodo te dni predvajali deli »Sinji galeb« in »V viharju«, ki ju je izdelal zagrebški »Jadrana«. Podjetje je pred kratkim prodalo v Južni Ameriki oba filma in razen njiju še »Zastavok«. Film bodo predvajali po vsej Argentini, Čilu, Urugvaju in Braziliji.

SE ENA KRIVICA

Izgleda, da se ameriški sodniki niso ničesar naučili iz primera Pir-

izkušen način, da se pred javnostjo zakrivajo neuspehi in izgon splošni sodbi.

Na tajnih sejah so še vedno pri prvi točki dnevnega reda — ukrepi za popustitev napetosti v svetu in peterna konferenca, nakar naj bi prešli na vprašanje mirovne pogodbe z Avstrijo.

Kljub skeptičnosti, zlasti francoskega tistka, pa nevtralni opazovalci menijo, da so bo delo konference le pomaknilo naprej zlasti, da bo prišlo do zaključkov pri obravnavanju avstrijskega vprašanja.

VLADNA KRIZA V ITALIJI

Predsednik italijanske republike Einaudi je zaupal mandat za sestavo vlade bivšemu notranjemu ministru Scelbi. Do tega je prišlo zato, ker je De Gasperi odklonil mandat. Čprav je Scelba mandat za sestavo sprejel, vendar še ni sporočil Einauidu, da ga sprejema brez pridržkov in trenutno stanje je še daleč od tega, da bi Scelba res lahko sporočil javnosti, da je vladna kriza rešena, kot je bil to obljubil.

Socialdemokratska levica je izrazila svoje nezaupanje, ker ne vidi v Scelbi poročstva, da se bo nova vlada usmerila k politiki socialnih reform, medtem ko so republikanci

Za napredek tolminskega okraja

Iz razgovora s tov. Ladom Božičem, predsednikom gospodarskega sveta OLO Tolmin

Govoreč v perspektivi za l. 1954, moramo ločiti perspektivo, ki jo mi želimo in bi jo želeli in hoteli uresničiti, druga pa je perspektiva, ki sloni na realnih tleh razpoložljivih sredstev. Ker smo realisti, saj drugega niti biti ne moremo, zato gradimo svojo perspektivo samo na osnovi sredstev, ki jih bomo imeli na razpolago. Toda tudi tega še nimamo niti v rokah niti na strehi. Družbeni plani niti niso še v izdelavi temveč se delajo šele prvi prežekusni računi. So pa tu nekateri pokazatelji, ki nam šele odpirajo vrata v letošnje in v prihodnja leta. Predvsem računamo vsaj na skromno pomoč zveze in ob tem mislimo, da bo nekaj primaknila tudi republika. Mislim, da ne bo molče šla mimo zvezne pomoči. Poleg tega pa so tu naša sredstva ustvarjena na našem področju, ki so ostala in naj bi nam ostala po izpolnitvi naših prvotnih in tudi že povisanih obveznostih do zveze in republike. To je presežna akumulacija, ki nam še ni bila dana več kot 40 odstotkov, čeprav je vsa že ustvarjena in bi jo morali dobiti že 70 odstotkov. Drugi vir pa je presežek redne akumulacije, ki je nastal zaradi uveljavitve višjega dohodka naših proizvajalnih podjetij. Vsa ta sredstva znašajo po odbitku tega, kar je okraj in mestna občina v Idriji že prejela, še okrog 240 milijonov. Vsa ta sredstva bi želeli skupaj z eno in drugo pomočjo uporabiti izključno za gospodarske namene, nikakor pa ne za kritje administrativnih izdatkov proračuna, tak da bi vendar enkrat že začeli dvigati narodni dohodek našega okraja in našega človeka, se s tem začeli vleči iz zaostalosti in pasivnosti ter drugim z ramen. Tu pa smo sedaj pri konkretni perspektivi v okviru predvidenih sredstev. Perspektiva nadaljnjih let pa je odvisna od tega, kdaj in kako bomo vsaj pričeli.

Videli ste sliko naše industrije in rudarstva. Prav tu bi radi začeli in tu se bomo tudi najhitreje dvignili, ne da bi seveda zanemarjali kmetijstvo, kjer bo šel proces počasneje, in tudi turizma, kjer bo proces verjetno malo hitrejši.

KAJ ŽELIMO NA PODROČJU INDUSTRIJE IN RUDARSTVA?

Prav nič velikega in niti nemogočega. Izhajamo iz dveh osnov. Prvič modernizirati in razširiti naše obstoječe obrate in drugič postaviti nekaj lahke industrije, ki bi bila hitro postavljena, hitro pričela obratovati in hitro dvignila narodni dohodek. Prvo imamo že na papirju, drugo imamo še v glavah, deloma pa že delamo na tem.

V prvo poglavje spada modernizacija rudnika v Idriji. V tej smeri je že sam kolektiv v preteklem letu naredil močan korak. Upoštevati moramo, da je rudnik star že 450 let in da so večji in boljši rudni stebri že izčrpani. Zato seveda pada tudi kvaliteta rude. Pred vojno je imela ruda še 0,7-0,7 odstotka, v povojnih letih se je kvaliteta rude gibala od 0,55 do 0,42 odstotka, v prihodnjih letih pa predvidevajo 0,35 do 0,37 odstotka živega srebra. Taka situacija narekuje temeljito mehanizacijo in modernizacijo rudniških naprav. Nikakor pa ni na mestu misel, da rudniku že bije zadnja ura. Zato je predvidena modernizacija zunanega transporta (žičnica), jama-separacija-topilnica, kar je že v teku, ureditev in modernizacija notranjega transporta v topilnici, postavitve novih peči, povečanje kapacitete in obnova sedanjih peči, izgradnja nove mehanične delavnice, ki je že pod streho, in ureditev obstoječega električnega omrežja. Vse te nove naprave bi se z izračunanim letnim prihrankom amortizirale v 4 letih.

Z mehanizacijo in racionalizacijo, kjer bi znašali stroški komaj nekaj milijonov, bi se hitro opomoglo tudi podjetje »Kreda«. Takoj bi se dvignila vrednost proizvodnje, porastel bi narodni dohodek in zaposlili bi novo delovno silo. Ležišča kreda so proti Bevcu zelo bogata in povpraševanje po kreda precej veliko.

Tovarna igel v Kobaridu se je dolgo časa borila za svoj obstoj, dokler ni lani delovni kolektiv slavil svoje dejanske zmage. Stroji iz Nemčije so podjetje rešili iz zagate. Danes dela s polno paro in že ne mu-

re izpolniti vseh naročil. Ker je to edina tovarna v državi, ima tudi lepo prihodnost. Zato nam vsem skupaj ne bo žal za sredstva, če podjetje še razširimo in izpopolnimo tako, da bo začelo proizvajati še številne druge artikole, ki jih danes uvažamo in po katerih je veliko povpraševanje.

Prav tako bo treba izpopolniti tudi mlin na Slapu. Še letos bo treba zgraditi silos in skladišča, potem bo ta obrat popoln in lepo urejen.

Ker naš okraj nima železnice, je odvisen le od raznih avtopodjetij izven našega okraja, ki nam delijo milost in nemilost. Zato se želimo na tem področju osamosvojiti. Decentralizirati bo treba avtopodjetje v Gorici, ki naj nam odstopi odpadajoče število avtobusov. Če se je to izvršilo že po ostali Sloveniji, ne vemo, kaj bi bilo tu napačnega in bolečega. Seveda bo potem treba misliti še a izpopolnitev voznega parka in zadovoljiti vedno večje potrebe in zahteve našega prebivalstva in samega turizma.

V zvezi z lesno industrijo, ki jo bomo vsekakor razvijali v tej ali oni obliki, mislimo tudi na dva moderna žagarska obrata. Lesne mase imamo in bomo imeli dovolj, zakaj je ne bi tudi izkoriščali. Mislim, da nam zaradi tega, ker se vlečemo na vse skripe iz pasivnosti, tega nihče ne zameri.

Nikakor ne mislimo letos popolnoma zanemariti našega turizma in gostinstva. Vendar pa mislim, da ne bi zidali nič novega, ampak samo izpopolnili in modernizirali to, kar že imamo, in z malimi stroški napravili ono, brez česar ne more biti sodobnega turizma, kot so to razna igrišča, parki, zabavišča itd. Tudi mimo kmetijstva in živinoreje ne smemo. Tu bomo predvsem nadaljevali našo začeto borbo proti bangu

in tuberkulozi do popolnega iztreljenja. Nadaljevali bomo tudi uspešno začeto umetno osemenjevanje, borbo za dvig hektarskih donosov, za dvig sadjarstva, pričeli z melioracijo planin, urejevanjem hudournikov itd. Prav tako pričakujemo, da bo v letošnjem letu tudi sirarna v Kobaridu prišla do opreme in bo kmalu zatem začela obratovati. Vzporodno s tem pa je treba pripravljati gradnjo nove mlekarne v samem Tolminu.

Ali je zadnja burja škodovala sadnemu drevju, oljkam, trtam in zimskim posevkom?

Po tako silovitem pihanju burje, kot smo jo imeli v Istri pretekle dni, so vinogradniki, sadjarji in kmetje v skrbeh, če jim je napravila kaj škode na zimskih posevkih in sadnem drevju. Da bi čimprej ugotovili morebitne posledice, je kmetom priporočati naslednji postopek:

Mladike trt, sadnega drevja in oljk, ki so jih urezali na tistih krajih, kjer je burja najbolj pihala, naj denejo v posodo z vodo in postavijo v toplo sobo. Če bodo mladiko oživele, bo to znak, da burja ni škodovala, če pa bodo ostale mrtve, bodo lahko ugotovili škodo.

Nekdaj so se s takimi poskusi bavili državni kmetijski zavodi in kmetijska posestva, ki so potem sproti obveščali v časopisih sadjarje in kmetovalce, kaj naj ukrepajo, da se izognejo še večji škodi. Sadjarji, vinogradniki in poljedelci čakajo, kaj jim bodo o tem povedali strokovnjaki Zavoda za pospeševanje gospodarstva.

Večdnovna močna burja je povzročila, da je zemlja globoko zmrznila. Lahko rečemo, da za razmere v Istri izredno globoko. Zgornjo

Ali so lani naše zadrage napravile vse, kar je bilo v njihovi moči, da bi dobro in koristno opravljale tisto vlogo, za katero so ustanovljene? Na občnih zborih bodo člani kot nekaka tehtnica, na kateri bodo »stehtali« vse, kar so zadrage, oziroma upravni odbori napravili dobrega in slabega v preteklem letu.

Prav je, da se pred tako važnim dogodkom ozremo malo po naših zadrugah. V Izoli je imela kmetijska zadruga lani na razpolago 3 milijone dinarjev za pospeševanje kmetij.

plast zemlje pa je burja izsušila na dobrih deset centimetrov. Na bolj izpostavljenih njivah je burja odnašala tako izsušeno zemljo z rastlinami vred. Na takih njivah bo pšenica ostala bolj redka. Kmetom je priporočati, da takoj po odtalitvi zemlje potresejo na take njive v več presledkih manjše količine dušičnih gnojil. Tako se bodo tiste rastline, ki so ostale, hitreje opomogle in razrasle.

Zelo dobro pa bo vplival na zemljo — obdelano in neobdelano — zadnji sneg. Ko se bo drobna plast snega počasi topila, bo voda lepo namočila zgornjo izsušeno plast zemlje in lepo osvežila od burje premle korenine zimskih posevkov.

Nenaden nastop mraza, ki je vplival, da je zemlja globoko zmrznila, je prav gotovo uničil veliko škodljivcev v zemlji in na sadnem drevju. Ker je pričakovati, da bi se tudi kasneje, ko bo rastlinstvo že oživele, ponovil mraz, bi bilo priporočati, da bi sadno drevje pobelili z apnom. To bi zaustavilo prezgodnji razvoj.

Po hudem mrazu in ostru zimski lahko pričakujemo dobro letino.

P.I.

stva. Ta denar je uporabljala kot obračni kapital v trgovini in gostilni. Ali lahko verjamemo, da upravni odbor res ni videl nikake potrebe izven gostilne in trgovine? Kaj je res, da kmetijska zadruga v Izoli nima prav nobene potrebe kakega izboljšanja v kmetijstvu, vinogradništvu ali vrtnarstvu? Mislimo, da bi morali člani sami sprožiti vprašanja potreb po izboljšanju.

Iz Ankara, ki je kraj pridelovanja najbolj zgodnje zelenjave, so nekaj izvažali velike količine zelenjave. Danes se namerščenci, ki tam stanujejo, pritožujejo, da morajo poleti, ko je največ zelenjave, hoditi v Koper, če hočejo imeti na mizi poleg drugega tudi solato. Znan je primer kmeta, ki je nekaj imel v hlevu 18 glav živine, danes redi samo še tri glave. Prav tam obstaja še drugo vprašanje. Pred dnevi so izvršili na 30 kmetijah nekako anketo o zaposlenosti mladine. Izid ankete je bil naslednji: od 66 za delo sposobnih mladih ljudi, ki jih imajo prej omenjena gospodarstva, dela na posevkih samo 17 otrok teh družin, vsi ostali v Trstu in v raznih poklicih.

Za tamkajšnjo kmetijsko zadrugo, je to zelo važno vprašanje. Kako, da je tako malo mladine zaposlene pri obdelovanju zemlje? Zakaj tako velik številni padec živine v enem samem hlevu? Ali so kdaj postavili na dnevni red ta vprašanja in o njih razpravljali?

Pri Sv. Antonu je lani napravila toča članom in nečlanom zadruga nad 3 milijone din škodo. S tem denarjem bi vas lahko poravnala vse davke za dobo petih let. Zadruga gostilna je imela precej primanjkljaja in zadrugi sami se je preobrnil prevoznik avtomobil, da je nastala škoda. V zvezi s temi vprašanji, ki so prizadevale občutno škodo članom, so nastale v vasi razne govore. Kaj je upravni odbor ukrenil, da bi ljudem pojasnil zadevo? Nič! Niti ni sklical občnega zbora, da bi na njem razpravljali in sprejeli potrebne ukrepe. Po sklepu lanskega občnega zbora, bi se morali čez leto vršiti vsaj štirje občni zbori, bila pa sta samo dva in še ta dva nista uspela.

V zvezi z velikimi potrebami po sadikah za obnovo vinogradov in sadovnjakov, se postavlja tudi vprašanje drevesnic. V Izoli so lani uredili tako drevesnico, ki jih je stala samo 90.000 din. Že prvo leto je dala večje število sadik. Letos bodo take drevesnice uredili v Portorožu, v Sv. Luciji in v Sečoveljah.

Oljčni sadik pa do sedaj še niso vzgajali nikjer v okraju. V občini Šmarje imajo za to zelo dobre pogoje, ker imajo tudi največ oljk. Lahko bi se za to pogovorile vse tri zadrage v občini in uredile lastno drevesnico.

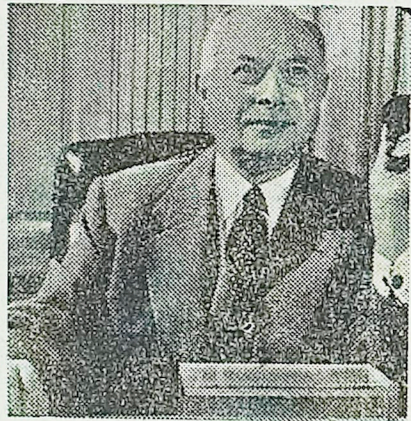
Kmetje in zadrugniki koprškega okraja imajo tudi svoja strokovna glasila »Kmetijski vestnik«. Šlišijo se pritožbe, da je to glasilo preveč pusto, da nima vesti in člankov naših praktičnih kmetov. Kje je krivda? Ne moremo drugače zaključiti kakor z ugotovitvijo, da je ta pri zadrugah in članih. Njihovo glasilo bo zanimivo, poučno in življenjsko le takrat, ko bodo začeli sami sodelovati. Kje pa se tako krešejo mnenja, kaj je dobro in kaj ni, kot prav tam, kjer se prideluje kruh? Če so bile kmetijske zadrage ustanovljene z namenom pospeševati kmetijstvo, je njihova naloga, da o svojih in o uspehih posameznih članov poročajo. Le tako se bodo širile dobre in koristne iniciative in izkušnje naših ljudi.

Pokazali smo le na nekatera vprašanja, ki naj bi jih naši zadrugniki obravnavali na občnih zborih. Naj nikogar ne moti to, da nismo navedli poleg pomanjkljivosti tudi uspehe zadrug v preteklem letu, ki so bili veliki. O teh bomo poročali po občnem zboru.

Na Tolminskem so izgubile koze

Kozjerejem na Bovškem, ki so po odloku po odpravi koz prodali koze že leta 1952 in to po zelo nizki ceni, bodo razdelili na vsako takrat prodano kozo še nekaj denarja. Ta ukrep zelo odobravajo, ker bo vsaj nekoliko ublažil škodo takrat prizadetih kmetov. Pred kratkim so dokončno izvedli odlok o odpravi koz. Še vedno pa je ostalo na Bovškem kakih 500 koz, ki jih pa odlok ne prizadene, ker so hlevarice.

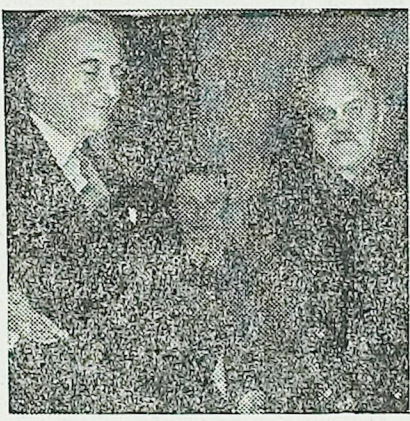
OKNO V SVET

Predsednik družbe »Radio Corporation of America« David Sarnoff je prejšnji teden pokazal skupini novinarjev in tehnikov v New Yorku nov tip žepne baterije, ki direktno pretvarja atomsko energijo v električno. Majhna atomska baterija, ki je napolnjena s polmiligramom neke radioaktivne snovi, lahko daje električno energijo neprekinjeno dvajset let.

Mnogi evropski časopisi so te dni prinesli sliko prikupne princeze Margaret — hčerke švedskega kralja, ko je odšla na svoj prvi ples. Njeni prvi častni kavalirji so bili kandidati vojaške šole v gradu Karlberg pri Stockholmu. Kakor vidimo na sliki, se je mlada princesa kar dobro počutila.

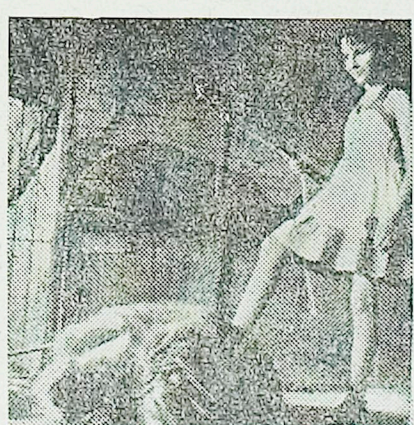
Po enem tednu sestankov v severnem delu Berlina so se štirje zunanji ministri preselili v poslopje sovjetskega veleposlaništva v ulici Unter der Linden. To poslopje imenujejo Berlinčani »mali Kremelj«, verjetno zato, ker je vse, kar ga obkroža, precej zagonetno. Na sliki je francoski zunanji minister Bidault ob obisku Molotova v njegovi razkošni palači v Vzhodnem Berlinu.

Nedavno je francoski letalec Jean Dabos postavil nov svetovni letalski rekord. S helikopterjem, ki je težak 500 kg in je opremljen z vsemi napravami za reaktivno letenje, mu je uspelo doseči višino 4789 metrov. Stroj, s katerim je dosegel ta novi rekord, je prvi helikopter na reaktivni pogon.

V Italiji so nedavno izvolili sveto Klara za zaščitnico radia in televizije. Pobudo za to modernizacijo svetnikov je dal sam asiški škof, ki je zatrdel, da je imela sveta Klara na bolniški postelji »privid božične službe božje v več sto kilometrov oddaljeni baziliki Frančiška asiškega«. Ideja asiškega škofa bo verjetno prišla zelo prav za reklamo italijanskim industrijalcem.

Sedemletna Freda Lambert je glavna privlačnost nekega francoskega cirkusa. Kroti kar tri nevarne živali — devleletnega leva in dve levjini. Skupini novinarjev, ki so jo obiskali, je izjavila: »Vem da so kruti, vem pa tudi da mi ne bodo nič napravili.«

SRBSKA NARODNA REVOLUCIJA

OB 150-LETNICI

S svojo narodno revolucijo, ki se začela s Karadjordjevo vstajo leta 1804, so se Srbi vključili med tiste narode, ki so s svojimi revolucionarnimi izkušnjami mnogo doprinele k splošnemu napredku. Prav bo, če se ob tej važni obletnici ozremo na nekatere najbolj značilne poteze srbske narodne revolucije in skušamo ugotoviti, kako je le-ta vplivala tudi na razvoj našega naroda.

V TRDEM BOJU SO SE RODILE NOVE ZAMISLI...

Položaj srbskega ljudstva je bil vse težji zlasti proti koncu 17. stoletja. Centralna turska oblast je bila vedno bolj rusil in sosedne države, zlasti Avstrija in Rusija, so stalno prežale, da bi Turčiji izrgale kar največ ozemlja. Na račun prodajanja turške fevdalne države sta se obe državi že močno okoristili. Tuki so izgubili vso bogato ravnino, ki se širi sečno od Beograda. Nekateri srbski izobraženci so takrat mislili, da je napočil čas, ko se Srbi lahko osvobodijo turške jarma s pomočjo Avstrije. Kaj kmalu pa so spoznali, da avstrijski cesar ne more postati njihov zavrnik. Avstrija se je bolj bala neke nove srbske države kakor pa oslabiljenega turškega imperija!

Splošne težave, ki s Turčijo zelo velike zlasti v 18. stoletju, so spretno izkoristili nesamozni samopetno turški fevdalci, moči katerim je bil tudi pasja iz Vidina, poglavar jančarskih enot, ki so bile tedaj v Srbiji. Taki separatistični fevdalci so se pospešili razsulo turške države posebno zaradi tega, ker so ustvarjali državo v državi in izkoriščali srbsko ljudstvo bolj kakor kakor koli centralna oblast. Uprava beogradskega okrožja je bila v rokah 4 dahij, to je jančarskih vojskih poveljnikov. Ropi so bili na dnevnem redu. Jančarji so uvedli tak teror, da srbskemu življu ni bilo več mikar obstanka.

Posamezni srbski knezi (župani), pravoslavni duhovniki in drugi srbski veljaki so se začeli dogovarjati o uporu. Dahije v Beogradu so kmalu zvedeli za te priprave in sklenili, da bodo Srbe prehiteli. Vojski jančarski oddelki so dobili nalog, naj preko noči pokoljejo vse srbske kneze in druge veljake, ki jim padajo v roke. V dokaz, da je bilo to delo dobro opravljeno, so poslali jančarji v Beograd 70 glav ubitih srbskih knezov. Močno pa so se zmožili, ko so mislili, da bodo s pokoljem preprečili vstajo. Mnogi knezi in drugi veljaki so se namreč pravičasno skrili. Najodločnejši so bili Srbi v Sumadiji. V Orašcu so se zbrali 4. II. 1804 predstavniki onega dela srbskega ljudstva in sklenili, da bodo takoj prešli z vstajo proti Turkom. Za voditelja so si izvolili Đorđija Petrovića iz Sumadije, ki je dobil ime Karadjordje. V nekaj dneh

Ta dni bo jugoslovansko ljudstvo slovesno praznovalo stoletdesetletnico prve srbske vstaje proti Turkom, ki je imela dalekosežni pomen za kasnejšo združitve Južnih Slovanov in skupni grčari. V sredo je bila slovesna proslava v Ljubljani, prihodnji teden pa bodo proslave in akademije tudi po vseh drugih večjih mestih naše domovine.

so Srbi popolnoma očistili Sumadijo. Karadjordjeva vojska je po 4 mesecih boja narasla na 25.000 mož. Osvobojeno ozemlje se je širilo na vse strani.

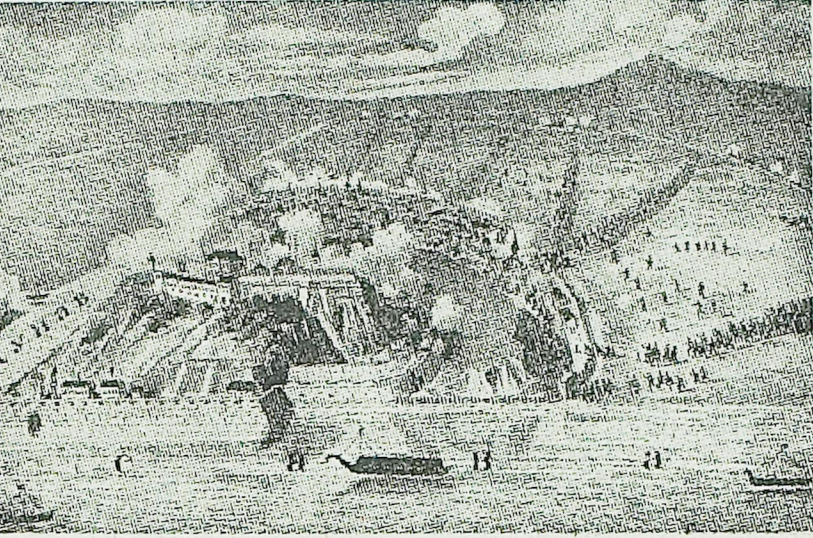
Ko so se Srbi uprli, niso računali, da se bo iz njihove vstaje rodila nova srbska država. Sultanu so živjeli, ljali, da se bore zgolj proti dahijam in drugim jančarskim krvnikom. Sultan, ki je bil močno v strahu v zvezi z Napoleonovimi načrti v Egiptu, ni polagal niti posebne važnosti srbski vstaji. Smatral jo je za prakso med Srbi in jančarji. Izjavljal je celo, da imajo Srbi prav, da se upirajo strahovladni vindiškega paze. Brez večjih skrbi je pooblaščen sedaj tega sedaj onega paza, naj napravi red v Srbiji, toda vojske, s katerimi so paze vporabljali v Srbiji, so se vrtnale nazaj razbiste. Sultan je tako spoznal, da je srbska zadeva resna stvar. Pokazal se je pripravljen na pogajanja. Ko so postavili vprašanje srbske samouprave, ni niti nasprotoval. Toda, ko so Srbi, ki so dobro poznali turško verolomnost zahtevali, da jamstva glede ureditve bodoče Srbije podpisje tudi neka tuja država, so se pogajanja dokončno razbila. Eden od predstavnikov srbske vlade, Sima Marković, je sultanu sporočil na kratko tole: «Srbija smatra sebe za neodvisno državo...»

Med vstajo so Srbi spoznali, da zmorajo mnogo, če so enotni. Tako je zrastle zavest o moči in porajala se je tudi misel, da je napočil trenutek, ko si Srbi lahko ustvarijo svojo samostojno državo. Vsa oblast na osvobojenem ozemlju je bila v rokah skupščine, ki so jo sestavljali knezi, nekateri duhovniki in drugi veljaki. Ta skupščina je odločala o vojskarih in civilnih zadevah. Pozneje so je preimenovala v narodni svet, in ta svet je izvolil po letu 1808 tudi vlado. V novi srbski vladi je odgovarjal za prosveto in kulturo znani pesnik in znanstvenik Dositej Obradović.

Kakor se je torej širilo osvobodeno ozemlje, tako so rasli tudi uspehi in nove zamisli glede ureditve osvobodene Srbije.

VAŽNA VLOGA SRBSKE EMIGRACIJE

Turški jarem je bil zelo težak in zaradi tega so se Srbi v množičnih izseljevali. Med zadnjimi srbskimi emigranti najdemo Uskoke. V novi domovini ni bilo lahko priti do zemlje, pa so se morali zaradi tega srbski emigranti udinjati v najrazličnejših poklicih. Mnogi od teh so se vključevali v avstrijsko (Vojna krajina) ali pa beneško vojsko. Največ

Karadjordjev napad na Beograd

sreče so imeli tisti Srbi, ki so se naselili v Vojvodini in Sremu. Tu je bilo plodne zemlje dovolj. Tu se poraja v drugi polovici 18. stoletja močna plast srbske buržoazije. Bogate srbske trgovce srečamo zatem v vseh obmorskih mestech, kakor tudi na primer v Trstu. Med srbskimi emigranti je bil več srbstva in zaradi tega (ti so seveda gospodarsko in kulturno moči) se pri le-tih najprej poraja zamisel nove srbske države. Na to zamisel naletimo pri karlovcem metropolitu Stevanu Stratimiroviću, nadalje pri pesniku Obradoviću (prišel v Beograd leta 1807 na Karadjordjev poziv), nadalje pri pesniku in narodnem guslarju Višnjiću in še pri mnogih drugih srbskih izobražencih. Čim je v Srbiji vzplamela vstaja so se za to čeli pri Karadjordju javljali protovolji iz Vojvodine in Srema.

Pomembno vlogo v srbski narodni revoluciji po letu 1804 so imeli tudi Srbi v Trstu. Karadjordje je rabil za vojsko orožje, hrano in denar in se je za pomoč obračal na vse strani. Obrnil se je tudi na srbsko kolonijo v Trstu, kjer so se takoj odzvali. Nai omenimo tudi to, da je Dositej Obradović živel nekaj časa v Trstu in da so Srbi v Trstu ustanovili šolo za svoje potrebe že pred letom 1848. Ustanovitelj srbskega združenstva in prvega socialističnega gibanja Svetozar Marković je umrl leta 1875 v Trstu.

ZNAČAJ SRBSKE NARODNE REVOLUCIJE

Srbska revolucija je bila buržoazna revolucija, po svoji obliki pa je bila narodna, ker je zajela vse Srbe, ki so živeli v beogradskega okrožju. Na čelu revolucije je bila mlada srbska buržoazija. Srbski revolucionarji so odpravili na mah turške fevdalne odnose. Srbski kmetje so si med seboj razdelili zemljo, ki je bila še nedavno last turških fevdalcev.

Srbska revolucija je imela globoke odmeve zlasti v Vojvodini, Sremu in Črni gori. Pri mnogih srbskih izobražencih se je tedaj porajala čelo zamisel združitve vseh Južnih Slovanov. Karadjordje je nekaj časa računl, da je morda Napoleon pomagal pri osvoboditvi Srbov izpod turškega jarma.

Za Karadjordjevo revolucijo so prav gotovo zvedeli tudi Slovenci. Po prvi srbski revoluciji niso bili redki primeri, da so tudi Slovenci bili vključeni v to tudi Slovenci. Srbski revolucionarji so odpravili na mah turške fevdalne odnose. Srbski kmetje so si med seboj razdelili zemljo, ki je bila še nedavno last turških fevdalcev.

Srbi v beogradskega okrožju so se leta 1804 osvobodili popolnoma sam, da je z lastnimi močmi. Ko so se začeli naslanjati na Rusijo, so imeli od tega več škode kakor koristi. V najbolj kritičnem trenutku (1812) jih je ta pustila popolnoma na cedilu in s tem doprinesla k porazu Schov. Ko so Turki vzpostavili svojo oblast, so se strasno maščevali. Karadjordje se zbežal v Rusijo in se vrnil leta 1817 z namenom, da zaneči nov upor proti Turkom, toda kmalu po vrnitvi so ga ubili njegovi osebni sovražniki.

Nova tuška oblast v Srbiji pa je bila kratkotrajna. Čez nekaj let so Srbi ponovno zagrabili za orožje in Turki so zatem kos za kosom izgubljali zemljo, ki je bila tako dolgo pod njihovim jarmom. VS

Vseevropski boj proti živinskim boleznim

SAMO SLINOVKA IN PARKLJEVKA POVZROČATA V EVROPI NA LETO NAD 400 MILIJONOV DOLARJEV ŠKODE — NAJUSPEŠNEJŠA OBRAMBA JE NA NIZOZEMSKEM — MEDDRŽAVNA IZMENJAVA MNENJ IN POMOCI

Nedavno je bilo na Nizozemskem zborovanje kmetovalcev in živinozdravnikov iz desetih evropskih držav, med katerimi je bila tudi Jugoslavija. Na tem zborovanju so sprožili zamisel o prvi strnjeni borbi proti živinskim boleznim.

SLINAVKA IN PARKLJEVKA NAJNEVARNEJSI BOLEZNI

Kmetovalci in živinozdravniki so začeli preučevati vprašanje preprečevanja živinskih boleznih z vse intenzivnostjo. Nizozemci so jim dali na razpolago vzorne kmetije in najmoderneje mlekarne. Prav tako so jim preskrbeli številna strokovna predavanja o živinskih boleznih in sorodnih predmetih. Finančno pomoč jim je nudila ameriška Uprava za vzajemno varnost.

Ze takoj v začetku so predstavniki evropskih držav ugotovili, da je najnevarnejša živinska bolezen sli-navka in parkljevka, ki v njihovih državah povzroča letno nad 400 milijonov dolarjev škode. Zato so vprašanje preprečevanja te bolezni posvetili tudi največ pozornosti. V letni izgubi 400 milijonov dolarjev, ki jo pravi sli-navka in parkljevka pa nikakor še ni vključena vsa škoda, ki jo povzročajo ultramikroskopični virusi te bolezni. Zaradi zmanjšanja količine mesa, mleka in drugih živil in zaradi zvišanja produkcij

skih stroškov, kar je pri tej bolezni neizogibno, je prizadeto neposredno ali posredno vse evropsko prebivalstvo.

V večini držav skušajo preprečiti razširjanje sli-navke in parkljevke s tem, da cepijo živino, preden je izpostavljen okuženju.

KAKO SE BRANJO NA NIZOZEMSKEM

Kmetijski zastopniki so se lahko na svoje oči prepričali, kako razveseljive uspehe je dosegla Nizozemska pri preprečevanju sli-navke in parkljevke in živinske jetike. Za preprečevanje živinske jetike so s umislili celo petletni načrt. Po določitih tega načrta, ki so jih kmetovalci soglasno sprejeli plačuje vsak kme posebno pristojbino v znesku 80 centov na vsakih 100 kg pridelane mлека. Določili so tudi časovni rok, v katerem mora kmet preskrbeti, da njegova živina ne bo več pozitivno reagirala na cepljenje proti jetiki. Če mu to v določenem roku ispe, mu povrnejo skoraj 70 odstotkov plačnega denarja, če mu pa ne ispe, denar seveda izgubi.

NOVO CENENO CEPIVO

D nedavnega so pridobivali cepivo proti sli-navki in parkljevki iz jezika zdrave živali, ki so jo okužili s to boleznijo. To žival so 24 ur pozneje ubili. Cepivo, ki so ga dobili iz jezika ene živali, je zadostovalo za cepljenje 300 glav živine. Če bi hoteli pridobivati večje količine tega cepiva, bi moral torej imeti vsak laboratorij posebne živinske hleve. Tako pridobivanje bi seveda bilo zelo drago.

Po zaslugi holandskega živinozdravnika dr. H. Frankla pa pridobivajo danes cepivo iz jezikov živali, ki so jih zaklali v klavnicah. Laboratorij torej ne potrebuje več lastnih hlevov pač pa mora biti dovolj blizu klavnice, da lahko dobi jezik živali v eni uri po zakolu.

Ta metoda je mnogo cenejša ter omogoča pridobivanje zadostnih količin cepiva, ki je potrebno za zaščevje te nevarne živalske kuge. Mnogi živinozdravniki iz drugih držav niso bili v začetku prepričani o učinkovitosti tega novega cepiva, vendar so pozneje, ko jim je dr. H. Frankel nazorno prikazal rezultate, spremenili svoje mnenja.

Za zdaj pridobivajo cepivo v večjih množinah samo nekatere države in za izvoz v tujino ostane le malo. Kljub temu so te države rade prisloščile na pomoč deželam, kjer je sli-navka in parkljevka zavrela večji obseg.

SKLEPI. KI IMAJO DALEKOSEŽEN POMEN

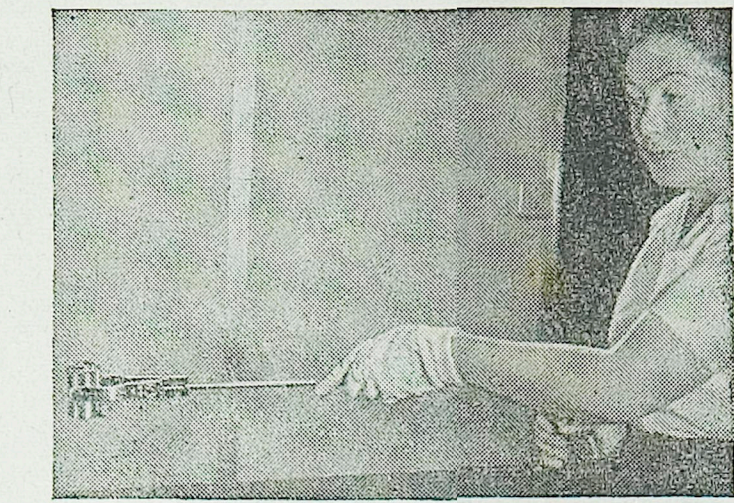
Evropski živinozdravniki in kmetijski predstavniki so na zborovanju izrazili željo, da bi se ta meddržavna pomoč spremenila v pravo mednarodno borbo proti živinskim boleznim. Na zalogi naj bi bilo dovolj zdravil in pripomočkov, ki bi jih lahko dali na razpolago sleherni ogroženi državi. Razena tega naj bi ustanovili mednarodne laboratorije za raziskovanja, dokler ne bi našli način za popolno iztrebljenje nekaterih živinskih boleznih v Evropi.

Zastopniki, Avstrije, Francije, An-

POVEČANO ZANIMANJE ZA CIGARETE V AMERIKI

Ameriško združenje prodajalcev tobakov sporoča, da potrošniki ameriške kadilke zdaj povprečno na leto 97 dolarjev za cigarete. Ta rekordni znesek je za 7,7 % višji, kot je bil ta izdatok za leto 1951.

Stalno naraščanje povpraševanja po cigaretah je razvidno iz naraščanja produkcije. Leta 1952 so pokazili v Združenih državah okoli 391.100.000.000 cigaret, to je za 9,4 odstotkov več kot leta 1950.

ZASČITNO ORODJE PROTI RADIOAKTIVNOSTI — Najnovejša varnostna prejemalnik, s katero odpirajo omaro, v katerih hranijo radioaktivne izotope. To in podobno orodje bodo razstavljali na prihajajočem britanskem industrijskem velosejmu, ki bo spomladi

prejrejo do določene temperature, da bi s tem uničili vse škodljive bakterije. Ugotovili so, da v nekaterih državah že razkužujejo odpad-

Zdrava in lepa živina je ponos vsakega kmetovalca

glije, Turčije, Grčije, Italije, Jugoslavije, Luksemburga, Portugalske in Zapadne Nemčije so na zborovanju tudi izmenjali izkušnje o boju proti živinskim boleznim v posameznih državah. Sklenili so da bodo še naprej nenehno preprečevali kmeto, naj zamenjajo naravno oplojevanje živine z umetnim. Priporočili jim bodo tudi, naj stranske produkte, ki jih dobivajo pri pridelovanju mleka in jih nato dajejo živini, prej

ke po posebnem postopku, drugod pa vsem tem ukrepom ne posvečajo dovolj pozornosti. Kmetovalci in živinozdravniki so se ob zaključku zborovanja strinjali, da bi bila borba proti živinskim boleznim mnogo učinkovitejša, če bi imela mednarodni obseg. To pa ne samo zaradi tega, ker okužba ne pozna meja, ampak tudi zato, ker bi bilo s tem omogočeno koristno izmenjavanje mnenj in pomoči.

Francé Magajna:

Samo za objokane ljudi

Rado Murnik je o navihaneh vedel marsikaj povedati. Bilo jih je mnogo za časa njegovega življenja, pa tudi danes jih nikjer ne manjka. Glavni urednik velikega dnevnika je nekega dne z veliko grozo opazil, da se mu je začel trebuti sumljivo bočiti nazven. Vajka linija, na katero je bil doslej ponosen, se je začela nekako kaziti in se izpreminjati v velikašsko vijuglo. Močno zmajenjen je zaradi tega iskal sočutja pri svojih kolegh. Skmalu si ne bom mogel več zapeti sukajev, je tožil. Ko si je to sukajo istih dan popoldne oblekel, je mahoma prebledel. Tako tesna mu je postala, da res ni mogel več zapeti gimbuv. Obupno se je ozrl po tovarishih, ki pa so se vs sčutjevo neusmiljeno lomili od smeha. Zaslutil je potegavščino, pa je zato sukajo natančneje ogledal.

Neki navihaneč od navzočih je v teku dneva odrezal gumbje na njej ter jih pršil za štiri prste bolj na desno!

Ta zgodba, čeprav resnična, ni kaj posebnega. Bilo je zanimiva naslednja.

xxx

Profesor medicine in kirurgije izprašuje pri prvem izpitu kandidata: »Kdo bi vas poklical k človeku, ki je po nesreči pogoltnil petdinarski nover, kaj bi storili?»

»Na dvakirjo bi ga peljal. Tam znajo iz človeka izvrtati vsak solda.

xxx

V nekem mestu so prišli in zaprti spretnega uznavica, ko je bil pravkar izmaknil iz zlatarske izdelke dragocen biserni nakit. Bil je nekaj dni v zaporu, nakar so ga odvedli pred sodnika. Ta mu je najprej prebral obtožnico in ga potem vprašal, kaj more povedati v svoj zagovor.

»Prosim milosti, ker sem popolnoma nedolžen, je rekel tat in si utrlnil solzo iz levega očesa. »Šel sem po ulici in prišel nehotno do tiste zlatarne. Določeno okno je bilo odprto in neznan moški je notri nekaj uravnaval. Na prvi policijski jaz sem ga bil biserni nakit in pred sem ga z veliko radovednostjo ogledoval. (Nekoliko slabega namena nisem imel pri tem. Takrat pa, ne da bi

Sodnik se je bedastemu opravičilu porogljivo nasmešnil in rekel pikro: »Verujem vam, da je vaša desnica zakrivata tistino in ne vi. Vas torej ne bomo kaznovali. Obojam zavodil pred sodnika. Ta mu je najprej prebral obtožnico in ga potem vprašal, kaj more povedati v svoj zagovor.

Sodnik ni mogel razodeti več pričicati nič ne izpremeniti.

ČRNOBORZIJSKA TRGOVINA

s čiki VITALIJI

Nedavno so italijanski listi objavili, da se Italija odločno bojuje proti vsem načinom prodaje in trgovine s cigaretami na črni borzi. Tako so prišle prvič v javnost vesti o boju, ki traja pravzaprav v Italiji že več let in so je začel takoj po končani vojni. Italijanski državni proračun izgubi letno težke milijarde zaradi tihotapljenja tujih cigaret, oziroma zaradi proizvodnje cigaret iz čikov v sami državi. To nedovoljeno trgovino je zelo težko zatreti, ker so v njo zapleteni socialno nepreskrbljene osebe in brezposelni, ki jim je to edini vir zaslužka.

V italijanskem parlamentu, časopisu in javnosti mnogo diskutirajo o problemu številnih ljudi (med katerimi je tudi mnogo otrok), ki dan za dnem okrožajo gostinska podjetja in v plesne dvorane v upanju, da bi zbrali čim več čikov in jih potem za bagatelno vso prodali organiziranim prekupevalcem, ki poberejo glavne dobičke.

Čika polnijo predvsem otroci, nezaposleni delavci in ženske, ki se zaman trudijo, da bi dobile kakšno zaposlitev. Neka deželnska rodnina iz Napoli je nedavno na policijski priznala, da so se vsi njeni člani preživljali izključno s pobiranjem čikov. Pobirali so jih po pe-pelnikih avtomobilov, po bolnicah in prometnih ulicah. Za svojo enajsetletno hčerko je mati dejala, da je še premlada za prodajanje telesa in se je pač morala poprijeti tega posla. To je samo en primer žalostnega razmer, ki vladajo v Italiji, toda opisov podobnih primerov je na dan vse polno po italijanskih časopisih.

Trgovina s čiki je seveda tajna in policija na vse načine preganja ljudi, ki so kakorkoli zapleteni v to zadevo. Vendar je iz policijskih poročil razvidno, da gre tu za odlično organizacijo, ki razpolaga s precejšnjim kapitalom in ima večje vso-te pripravljenosti tudi za podkupovanje policijskih organov. Čene za zbrane čike so različne. Običajno plačajo za pol kg čikov ameriških cigaret okrog 1000 din, za čike drugih cigaret pa okrog 700 dinarjev. Za pol kg tobaka je potreben okrog 1600 čikov. Računajo, da

porabi nabiralec čikov en dan, da zlate za pol kg tobaka čikov. Statistike so pokazale, da samo predvali Rima pokade dnevno blizu 7 milijonov cigaret in da pobiraleci čikov zberejo dnevno okrog 20 ton tobaka.

Organi, ki se brigajo za javno zdravje v Italiji, neprehoma opozarjajo kadilce, da je v cigaretah, ki jih delajo iz čikov, ogromno število bolezenskih klic in velika večina koncentriranega nikotina, ki je za zdravje zelo škodljiva. »Ameriške cigarete, ki jih izdelujejo iz čikov, so brez vsakega dozirnečke in jih prodajo po ulicah. Po pisanju časopisov je trgovina s čiki in cigaretami povzročila več bolezni v prah in glu kakor katerikoli drugi vzrok.

Torbač je bil naš bataljonski intendant, resen in varen, kakor pač mora biti intendant. Nosi je sivozelono uniformo, ki je bila nekoč last italijanskega planskega oficirja in mu jo je bil za tih zavetje Popolare odstopil bombas Zdravko, na katerega je Torbač naletel ob uri hude izkušnje. In tudi drugače je bil naš intendant na mestu Kar lepo ga je bilo videti, ko jo je mahal po svojih poslih na teren. Pri hoji se je malahno pozbaval, kar je še posebej poudarjalo izredno prožnost nepremotljivih kromastih skornjev z dvojnimi podplatji; čez nešteto jermenov na ramenih mu je preračunano malomarno visela brzo-strelka, ob pasu pa so elegantno bingljale štiri težke defenzivke.

Imel pa je intendant Torbač tudi svoje slabosti, kakor jih pač imamo vsi ljudje. Rad ga je namreč včasih malce potegniti. Zaradi tega je bil že večkrat prišel navztrž s komisarjem bataljona. Kljub temu se ni odrekal svoji čutari, ki mu je še vnaprej ostala zvesta spremelnika. In to je prav tisto, zaradi česar je prišlo do te zgodbe. Čutara je imela namreč to svojevrstno lastnost, da ni bila nikoli prazna, pa tudi polna ne, čeprav je iz-

Zgodba o intendantu Torbaču

(Partizanska humoreska)

ginil v njej ves tropinovec štirih precej velikih vasi — in letimo čisto leto ni bila slaba.

Pa ne da bi bili zaradi tega zamerili našemu vrlemu intendantu! Ker je skrbel za bataljon, kolikor je je mogel, smo ga celo radi imeli. Tako radi pač, kolikor je mogel rad imeti intendanta. Zato bi po vsej verjetnosti pri tem ostalo, da mi bilo v bataljonu bolničarja, ki si je iz posebnih razlogov zabil v glavo, da bo Torbača ozdravil. Obliž — tako je bilo bolničarju ime, — je v civilu imel nekaj opravka z abstinenci, sedaj pa je v novem poklicu moral skrbeti za naše praske in je s svojega gledišča popolnoma upravičeno videl v Torbaču nevarnost, ki bi lahko povzročila pomanjkanje osnovnega dezinfekcijskega sredstva. Združeno eno z drugim ga je pripeljal do tega, da je začel sistematično odpravljati to grdo intendantovo razvado.

Ker mu je bilo znano, da komisar ni imel posebnega uspeha, je začel počasi in zelo previdno. Začel je razgovor s Torbačem lepo od daleč, toda intendant ni bil od muh in je imel vedno pri roki kopico argumentov, da mu ni mogel slepa do živga. »Razgovora se je, postavimo, začel takole:

»Čuj Torbač, ko že greš v vas, ali bi mi lahko prinesel čutaro močnega žganja? Jutri moram prevezati Toneta in Marka, pa nimam alkohola.»

»Rad. Zjutraj boš imel, kar potrebuješ.»

»To je že peti liter v tem tednu,« je pomenljivo vzdihnil Obliž, »kaj si ljudje morajo misliti o nas.«

»Si že začel? Kam spraj meniš? Povej jasno, kar mi siš!»

»Nikamor ne merim. Menim samo, da na terenu lahko mislijo, da imamo mnogo ranjenecov. Saj veste, to se pravi, da smo bili tepeni.«

»Razumem. Zaradi tistih nekaj kapljic je moji čutari mislilo, kajne? Kakor da bi ti ne obeževal vseh navkriž! In koliko najboljšega vdimca si uporabljal za tiste tri Italjane, ki jim ni bilo nič. Pa zadnjič spet za onega falota alpinskega, ko si mu pral z žganjem u... gate! Tega ne veš, kaj? Samo Torbač je vsega kriv!«

Intendant se je užajen umaknil, Obliž pa začel študirati nov napad.

To je trajalo že lep čas, vendar se je Torbač držal trdno. Obliža je počasi minevala vsa volja in razgovori med njim in intendantom so bili vedno redkejši.

Intendant je prišel trenutke, ki je Obliž slavil zmago. Ni je izvoljeval sam, to je resnica, vendar pa ni bil zaradi tega nič manj zadovoljen. Zgodilo se je takole:

Ne vem več, kako je že naneslo, da sta se spustila v razgovor o teh stvarah naš bolničar in mitraljezec Blisk, živahan mlad poba, ki ni dal mnogo na teorije in podobne stvari, pač je bil vedno pripravljen kakšno nakuknati komekoli. Med drugim mu Obliž omenil svoje muke.

»Preveč si slepomislil, je menil Blisk. »Tako stvar je treba drugače prijeti. Naj mi vrag vzame, če ne bom v treh dneh naredil iz intendanta takega abstinenta, da bo po osvoboditvi brez vseh pridržkov lahko izvoljen za predsednika društva za pobiranje alkoholičnega. Boš videl!«

Obliž je neverjetno zmajal z glavo; toda Blisk se ni več menil zanj. Ze je bil pri svojem nahrbtniku, iz katere ga je izvelkel skrbno zamotano steklenico, v kateri je imel neko kemično neopredeljivo zmes olja in benzina za čiščenje strojne. Odmašil je steklenico in podhulal. Zadovoljno se je nakremžil, nakar je položil steklenico na svoje mesto.

Pomoči pa se je tihno priplazil do Torbača in si dal nekaj opraviti z njegovo čutaro. Intendant je trdno spal, tako da Blisku ni bilo težavno izvesti svoje nakane. Temeljito je izpraznil vsebino čutare, seveda na tla, in jo razpolnil s svojim aperitivom. Zadržal se je le nekaj trenutkov in potem speč legel na svoj prostor. Vse do jutra pa ni mogel zaspati. V pričakovanju uspeha, se je nemirno prometaval po ležišču. Torbač pa se kakor na-lahki ni in ni hotel prebuditi. Kuhar je bil že zlatavaj pristavlil kole in vsak čas je bilo pričakovati zbora. Tedaj pa je prišel mimo komendant in fantje so glasno pozdravili. To je prebudilo intendanta, ki se je dvakrat ali trikrat z užitekometretnil in segnil po čutari.

Zaklopotalo je kakor v pokvarjenem vodovodu, nato pa je Torbač prebledel, treščil čutaro ob tla in zarjul, da so vsi zgrabili za orožje, misleč da divizija Italianov napada taborišča. Torbač pa se je, lomeč vse pred seboj, pognal proti potoku.

»Kaj je intendantu?« se je prvi opomogel od prese-necnega komandant, »kam divja?« Hitro dva za njima.

»Kar pusti, tovariš komandant,« je iz gmovja oglasil Blisk, »Torbač se bo že sam ustavil, ko mu zmanjka goriva.«

Od takrat Torbač ni več nosil čutare. Postal je naj-vzlednejši intendant, kar sem jih kdaj poznal.

N. O.

Koprski muzej raste v pomembno kulturno ustanovo

Srečku Kumarju v spomin

Pred nedavnim je Svet za kulturo in prosveto pri OLO v Kopru sklenil na svoji seji, da preide dosedanja koprski Mestni muzej z novim letom pod okrilje OLO. Ta odločitev, ki jo pozdravljajo vsi tukajšnji kulturni delavci, ne temelji samo na neki povsem tehnični bazi, marveč je bil z njo napravljen velik korak naprej v smeri smiselnega razvoja muzejske politike na področju Slovenske Istre. Horizont muzejskega delovnega področja se je s tem silno razširil in dana mu je bila možnost širšega proučevanja in zbiranja umetnostno zgodovinskih stvari na dokaj obsežnem ozemlju okraja. Naloge muzeja postajajo s tem večje in prav je, da se na kratko seznanimo z njegovim historijatom, njegovim sedanjim delom in z načrti, ki jih pripravlja za bližnjo prihodnost.

Brž ko je bila leta 1910 končana velika I. istrska pokrajinska razstava, je prišlo tudi do ustanovitve koprškega muzeja. Svoj sedež je dobil provizorično v prostorih bivšega samostana sv. Klare in njegove zbirke so v avstrijski dobi naglo naraščale. Po prvi svetovni vojni so muzejske zbirke našle dokončno namestitev v palači Belgramoni-Taco. Muzeju je uspelo tedaj pridobiti nekaj zelo dragocenih umetnin, ki so pripadale kulturni dediščini mesta. Utesnjeno z ozkimi lokalnimi tendencami pa se muzejsko vodstvo ni dosti zanimalo za kulturno preteklost izven nekdanjega mestnega obzidja.

Osvoboditev je našla muzej v žalostnem stanju, kajti muzejske zbirke so bile med drugo svetovno vojno oropane in mnogo dragocenih predmetov, med njimi tudi slike znanega Carpaccia, so odnesli v Italijo. Lokalni kulturni faktorji so uvideli, da je potrebno s tradicijo muzeja nadaljevati, vendar tako, da se nova muzejska delavnost usmeri predvsem na ona področja, ki so toliko časa pod fašizmom ostala zanemarjena. Muzejske zbirke so bile v neki meri urejene že kmalu po osvoboditvi vendar so še vedno prikazovale le kulturno preteklost mesta samega. Veliko premalo paznje pa so polagali na ono rdečo nit, ki naj bi vodila obiskovalca pri ogledovanju in presoji posameznosti in

čas že močno nagrizel, kar bo stropu povrnilo njegovo statično trdnost, obenem pa ohranilo prvotno slikovito in estetsko zaključenost prostora. Istočasno bomo v stene atrija vzdali nekaj značilnih glagolskih plošč in drugih znamenitih spomenikov slovenskega zaledja, prekrasni, baročno prejeni muzejski vrt pa bomo preuredili v muzejski lapidarij.

Važna naloga, ki stoji v letošnjih načrtih muzeja, je nedvomno ureditev slovenskega etnografskega oddelka. V ta namen je že v pretekli jeseni delala na področju Krkavč in St. Petra mala etnografska ekipa, ki je že uspela zbrati prve predme-

področju zadovoljil dolgoletna pričakovanja.

Prvenstveno zanimanje pa posveča muzej zadnje čase pripravi za otvoritev oddelka NOB v Slov. Istri. Dela za preureditev razstavne dvorane so v polnem teku, zbiramo vse dokumentarno gradivo ki v današnji fazi že presega 1000 pisanih dokumentov. Oddelke bo prikazal vse periode politične delavnosti Slovencev našega ozemlja, od dobe fašističnega terorja, preko prvih zametkov OF, prvih partizanskih akcij in množne vstaje istrskega ljudstva po italijanski kapitulaciji, vse do polne osvoboditve izpod tujega je-robstva. Etnografskemu, arheološke-

marveč ustanova, ki v najnazornejši obliki podaja znanstveno ugotovljena dejstva iz kulturne preteklosti nekoga naroda. Zato je sodelovanje ljudskih množic, prosvetnih in gospodarskih organizacij muzeju prav toliko potrebno kot solidno delo posameznikov. Prav iz tega vidika pa tudi rek: »Iz ljudstva za ljudstvo« še dolgo ni nikakoli okorela parola, marveč ono vitalno gibanje, ki ga mora pri vseh svojih načrtih in delu upoštevati tudi muzej.

E. Smole

Prešernove proslave v koprskem okraju

Že v soboto šestega februarja je moški zbor »Svoboda« v Kopru nastopil v Ljudskem gledališču z izbranim sporedom narodnih, umetnih in partizanskih pesmi. Koncert je bil v okviru proslave Prešernovega tedna. V ponedeljek 8. februarja pa je bila v Ljudskem gledališču slavnostna akademija. Nastopil je moški pevski zbor »Svoboda« iz Kopra, ki je zapel dve pesmi, nakar je prof. Stegovčeva govorila o pomenu Prešernove umetnosti za naš narod in za človeštvo. Nato so sledile: zborna recitacija Sonetnega venca, ki so jo podali dijaki in dijakinje slovenske gimnazije v Kopru, sopranistka Neva Martelancova je ob spremljevanju klavirja zapela pesem o metuljčku, član Ljudskega gledališča je recitiral Uvod h Krstu pri Savici, ženski pevski zbor učiteljskega pa je proslavo zaključil z dvema pesmima.

Da je našim ljudem Prešeren blizu, je dokaz velika udeležba na akademiji. Ljudsko gledališče je bilo polno zasedeno.

Isti večer je bila lepa proslava v Piranu v Tartinijevem gledališču. Slavnostni govor je imel v slovensčinj tovariš Lojze Princič, v italijanščini pa tovariš Davor Sinigoj. Spored je bil sestavljen iz recitacij in pevskih točk. Nastopila je tudi godba odreda JLA iz Portoroža. Občinstvo je bilo zelo navdušeno nad nastopom pevskega zbora Pomorske šole.

Proslave so bile tudi po vseh šolah v okraju, ki so imele pouka prost dan. Nekatera prosvetna društva so pripravila v počastitev 105. obletnice smrti kulturne prireditve. V Koštaboni je igralska skupina nastopila z enodejanko »Analfabeta«, v Novi vasi pa je gostovala igralska skupina iz Sv. Petra.

OB KONCERTU PEVSKEGA ZBORA KOPRSKE »SVOBODE«

SLOVESKA PESEM V KOPRU je dobila dostojne reprezentante

V okviru prireditev v Prešernovem tednu je bil v soboto 6. februarja v Kopru koncert moškega zbora DKD Svobode p. v. prof. Vladimira Lovca. S tem večerom slovenske narodne, borbene in umetne pesmi so podali pevci »Svobode« obračun svojega enoletnega delovanja. Iz skromnih začetkov pri gojenju slovenske pesmi jim je uspelo v prav kratkem času naštevirati precej zahteven koncertni spored. V ta spored so vključili narodno, umetno in partizansko pesem.

Zbor, ki je stalno naraščal, saj šteje zdaj že 32 članov, se je z veseljem oprijel študija. Če podamo analizo sobotnega koncerta, moramo ugotoviti, da je zrasla nova stavba, ki ji manjka samo še večja homogenost. Ob nadaljnjem vztrajnem vežbanju in poglobitvi lahko pričakujemo, da bo z uspehom nastopil tudi na republiškem tekmovanju.

Spored je obsegal nekaj preprostitih, še več pa tehnično precej zahtevnih skladb. Za začetek smo slišali Štefančičevo »Zdravico«, nato pa po vrsti Gobjevo »Pesem o svobodi«, Borovo »Hej brigade«, Adamičovo »Ustal sem se rano jutro«, Zajčičevo korračnico iz opere »Ivan Šubic Zinjski« in Mirkovo »Kolo«.

V drugem delu je nastopil mali zbor Svobode in nam zapel Aljažev »Na dana«, Medvedovo »Domovina«, Schwabovo »Slanica« in Satnerjevo »Pogled v nedolžno oko«. V tretjem delu zborovskega nastopa pa se je predstavil zbor s priredbami narodnih pesmi z Gorške, Koroške

Še vidim njegov obraz, ves nasmejan in nekam nagajiv. Tembolj težko mi je pisati o njem, ki je bil vedno pripravljen s šalo pokriti tisto, kar človeka boli in ga muči.

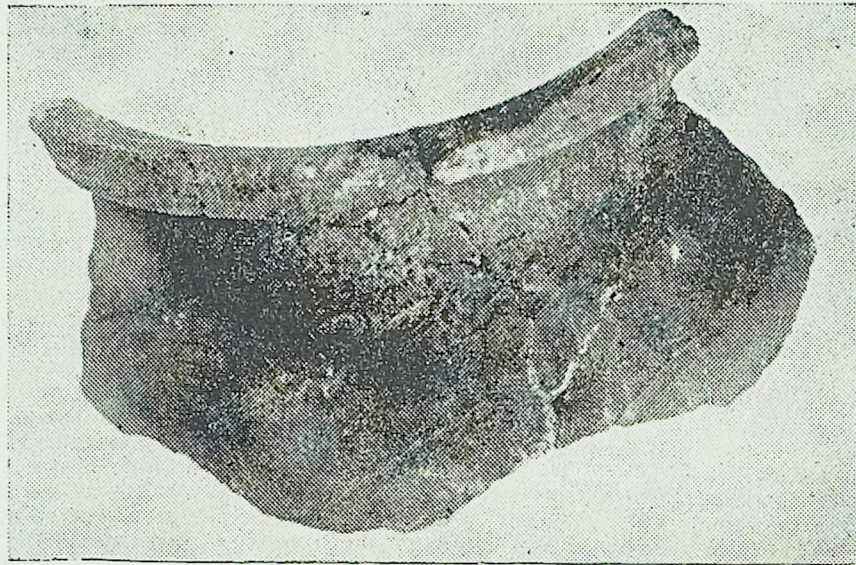
Ne bom govoril o težki in utrudljivi življenjski poti, ki jo je moral Srečko opraviti. Rajši bi povedal o tem, kako sem ga spoznal in kako sva postala prijatelja. Sam je prišel k meni, mi stisnil roko in rekel preprosto: Jaz sem Srečko Kumar. Bilo mi je dovolj, kajti poznal sem to ime, ki ga je ovekovleča izdaja mladinske pesmarice »Grlica«, vedel sem tudi, da je bil Srečko Kumar eden najbolj požrtvovalnih dirigentov, kar jih je rodila primorska zemlja. Da je bil tudi izvrsten pianist sem spoznal — dokaj pozno — šele na Glasbeni šoli v Kopru.

Kaj naj še povem o njem? Bil je predvsem človek, in še več — bil je umetnik. Kot človek je bil impulziven, vedno pripravljen na dobro šalo, vedno vnet za prijeto družbo. Kot umetnik je bil — vsaj zame — osebnost, ki jo je težko pozabiti. Košček genialnosti je bil v njem, ki ga niti najhujši sovraznik ne more zatajiti. Spominjam se nasvetov, ki mi jih je dajal ob mojem prvem koncertu radijskega zbora v Kopru. Težko je čakal drugega, žal, ga ni slišal. Nasveti, ki mi jih je dal, niso bili očetoški, čeprav bi imel vso pravico nanje. Bili so prijateljski, dobrohotni, polni glasbene intuicije, nabrane v vsem, z muko pridobljenem življenjskem znanju. Hvaležen sem mu bil zanje, pomenil so mi veliko, morda več, kot si je sam predstavljal.

Pred letom dni mi je igral Chopinove etude. Gibčni prsti, ustvarjeni za pianista — dolgi in ozki — so drhteli po klavirju. V tistih trenutkih je rasla pred njim vsa dolga, dolga doba glasbenega izžibljunja in neizlito srce je metalo goščavo tonov v instrument, ki je trepetal pod pianistovimi rokami. Lepo je bilo, tako lepo, da mi bo ostal vedno pred očmi z belimi lasmi obkroženi obraz, poln poduhovljene zamaknenosti.

Tak je bil duševni obraz Srečka Kumarija. Odveč je govoriti o njegovem delu na glasbenem področju, o njegovih zaslugah za mladinsko petje, o njegovem pedagoškem in dirigentskem delu. To vedo vsi, ki so kdajkoli srečali življenjsko pot Srečka Kumarija.

Naj ne bo nikdar pozabljeno njegovo delo in njegov spomin naj ostane vedno živ! Vladimir Lovec

Staroslovenska izkopenina iz bližine Kopra

te materialne kulture, zbrala pa je istočasno tudi lepo gradivo s področja duhovne kulture, ki je v Slovenski Istri zelo bogata prav v pripovedništvu, ljudskem pesništvu, verovanjih in ljudskih običajih. Letošnje leto bo morala ekipa, okrepljena z novimi sodelavci, znova na teren in upati je, da bo etnografsko delo poseglo še mnogo globlje kakor v preteklem letu.

Le kak mesec nas še loči od otvoritve novega oddelka slovenske arheologije, ki bo pokazal sadove dveletnega raziskovanja na tem področju. Zlasti lonskoletna arheološka raziskovanja na Kortini pri Sv. Antonu, Krkavčah, Stari vasi, Predloki, Socerbu in na Sv. Marku nad Koprom so dala toliko zanimivega in pomembnega materiala, da bo oddelak lahko odprl že v letošnji spomlad ter bo v prvi fazi dela na tem

mu in NOB oddelku pa bo sledil oddelke pomorstva, ki bo imel namen nakazati v kronološkem redu dejavnost naših ljudi ob našem morju.

Kot vsakodnevno nalogo našega muzeja pa je treba smatrati umetnostno-topografska raziskovanja na terenu — stvar, ki so jo pretekla desetletja skoraj popolnoma zamenjila. Ta raziskovanja razkrivajo dan za dnem nove horizonte, rezultati, ki jih dosegamo, pa nas vedno znova prepričujejo o veliki in bogati kulturni dediščini, ki so nam jo zapustili naši predniki — Slovenci. Nič manj pomembna pa ni naloga, ki jo prav tako dnevno izvršuje naš muzej v pogledu nadzorstva nad številnimi umetnostnimi in kulturno-zgodovinskimi spomeniki, ki so v obilni meri posejani po vseh naših vaseh in mestih. Treba bo še mnogo truda, da bodo vsi naši ljudje znali vse te spomenike preteklosti pravilno vrednotiti, vzdrževati in ščititi pred uničevalčev roko.

Muzej je samo v zadnjih 6 mesecih poleg številnih predmetov arheološkega in etnografskega značaja pridobil nad 60 muzejskih predmetov, kar je nasproti 50, ki jih je muzej pridobil v zadnjih 8 letih, že kar lep uspeh. Ustvarja pa si tudi priročno biblioteko, kartoteko umetnostno-zgodovinskih spomenikov v okraju, fototeko, ima svojo lastno redno delavnico in foto-temnico.

V preteklem letu je muzejske zbirke obiskalo blizu 5000 obiskovalcev. Poleg šol, ekskurzij, sindikatov, skupnih obiskov pripadnikov JLA, je muzej obiskalo 700 tujcev iz Holandije, Anglije, Nemčije, Avstrije ter Francije. Prav v zvezi z velikim dotokom tujih gostov in z vsemi navedenimi nalogami, ki čakajo muzej v letošnjem letu, pa se kot akutno vprašanje postavlja namestitev stalne administracije, ki bi poleg rednega dela v muzeju samem imela nalogo sprejemati predvsem tuje goste in jim pravilno tolmačiti in posredovati našo kulturno preteklost in sedanost, kar bi nas rešilo tolikih zadreg, ki so se v preteklem letu tako pogosto pojavljale. Pripravi smo, da bo Svet za kulturo in prosveto za rešitev tega nujnega vprašanja pokazala prav toliko razumevanja, kakor ga je doslej pokazal do vseh važnih problemov našega muzeja.

Videli smo, da muzej, pa čeprav majhen, ne nastane preko noči. Potrebno je mnogo truda, upornega dela in požrtvovalnosti. Tudi v zvezi s tem, da nekateri posamezniki, marveč se širi in raste šele takrat, kadar se pokaže živ interes sodelovanja širokega kroga prebivalstva, kadar delovni človek spozna, da tudi muzej ni sam sebi namen,

Kulturna kronika

Te dni je slavila srbska kulturna javnost sedemdesetletnico življenja in petdesetletnico književnega dela pesnika in pripovednika Veljka Petrovića. Ob tej priložnosti je bil Petrović odlikovan z ukazom predsednika republike z Redom junaka socialističnega dela. Petrović je znan tudi slovenski javnosti, saj je nedavno izdala Državna založba Slovenije zbirko njegovih povesti v prevodu Franca Albrehta pod naslovom »Prepelica v roki«.

— o —

Z ukazom predsednika republike je bil odlikovan z Redom junaka socialističnega dela tudi hrvatski književnik in akademik Miroslav Krleža ob 60-letnici življenja in 40-letnici umetniškega delovanja. Krleža ni dosegel izrednih rezultatov samo na književnem področju, temveč tudi pri splošni družbeni dejavnosti.

Ustanovitelj risanege filma Walt Disney pripravlja novo serijo filmov, med katerimi so najpomembnejši »Zgodovina prerije«, »Puščava, ki živi«, »Življenje čebela« in »Džungla južne Afrike«.

Zveza ameriških metropolitanskih opej je naznanila, da je pred kratkim sklenila triletno pogodbo za televizijske prenose vseh opernih premier. S televizijskimi prenosi bodo začeli jeseni.

Nedavno je izšla v esperantskem jeziku zbirka pesmi Bore Pavloviča pod naslovom »Elektricitet poemoja«. V tej skromni knjižici, ki jo je izdala Zveza esperantistov Hrvatske, je 15 izbranih Pavlovičevih pesmi.

Tolkač na vratih mestnega muzeja v Kopru

celote. Še večje napake pa so storili s tem, da niso posvečali skoraj nobene skrbi za ohranjanje v muzeju eksponiranih predmetov, ki jih je uničevalo predvsem rja in vlaga. Posledica vsega je, da so bili številni eksponati poškodovani in taki meri, da bo potreben najresnejši trud, če bomo posamezne predmete hoteli spraviti v svoje prejšnje stanje.

Se mnogo je stvari, ki bi nam lahko govorile o preminjlem zanimanju za muzej v preteklosti, vendar pustimo to in si rajši ogledimo, kakšne so aktualne naloge muzeja in kakšne so njegove perspektive. Urediti bo treba predvsem obstoječe zbirke, postaviti nove, s tem v zvezi pa preurediti tudi nekatere notranje prostore. Lepo vhodno vežo — atrij danes predvsem estetsko motijo novejši leseni podporni stebri, nameščeni v ta prostor predvsem zato, da opirajo oslabele konstrukcije stropa. Pri ureditvi stropa so torej v načrtu restavratorska dela, ki bodo zajela odstranitev lesenih opor, zamenjavo starih stropnikov, ki jih je

Kakšen poklic si bom izbrala?

Odkar so napredne človeške ideje osvobodile žene vseh spon suženjstva in predsodkov ter ji priznale enakopravnost v družbi, se je življenje žene popolnoma spremenilo. Njen delokrog ni več omejen v štirih stenah, ampak se je razširil na vsa področja človeške dejavnosti.

Opozoriti hočemo samo na nekatera dejstva, ki bodo olajšala dekletu izbiro poklica in jo usmerila k pravemu odnosu do življenja in družbe. Se vse premalo se namreč nekatera dekleta po vaseh in mestih zavedajo svojih sposobnosti in moči ter se vdajajo malodušju in podcenjevanju svojih lastnih sil.

Današnja doba je doba napredka, zato je tudi ženi določila razne naloge. Res je, da ni vsako delo za vsakega, vendar pa skoraj ni delovnega področja, kjer bi se ne mogla tudi žena z uspehom udeležiti. Seveda pa moramo upoštevati, da se ženski nekateri poklici prilagajajo bolj drugi pa manj. Zato ne kaže iz želje po uveljavljanju siliti v tak poklic, ki ni najbolj primeren za ženske. V mislih imam tukaj razne poklice na področju tehnike, kjer moški bolj odgovarjajo. Ne smemo pozabljati da je žena nekeje telesne zgradbe, da je bolj impulzivna in materinska. Njeno mišljenje je usmerjeno bolj stvarno.

Na podlagi teh opaznanj kaže ženi izbrati tak poklic, kjer bo te svoje specifične lastnosti lahko pozitivno uporabljal pri svojem delu. Ker ima žena svoje posebno biološko poslanstvo, ne sme nikoli izbirati takega dela, ki bi kvarno vplivalo na njeno zdravje. Toda žene niso samo za to, da bi skrbele za ohranitev človeške vrste. Daleč so za nami tisti časi, ko se je žensko merilo s takim merilom ter se je vsako drugo udejstvovanje žena gledalo s preziranjem in posmehovanjem. Ne glede na to, ali postane dekleta žena in mati, ali pa ne, od prestopu iz otroške v dekleško dobo, mora misliti na poklic.

Pri nas je po zakonu predpisano osemletno šolanje t.j. do 14. leta starosti. Po tej dobi naj bi se nadarjeno deklo šolalo še na višji srednji šoli ter vstopilo šele po veliki maturi v življenje. Manj nadarjeno deklo oziroma tako, ki nima pravega veselja in stremjenja po višji izobrazbi, naj pa gre na kako strokovno šolo ter se posveti obrti. Bolj nadarjena dekleta naj po dokončani

srednji šoli nadaljujejo še študij na visoki šoli, vendar naj si izberejo tako stroko, ki res odgovarja njihovim sposobnostim, telesni konstituciji in zdravstvenemu stanju. Tako n. pr. študij kemije slabotnim dekletom ni priporočljiv. Študij tehničnih strok zahteva posebnih sposobnosti, tako duševnih kot telesnih. Dekleta rahlega živčevja gotovo niso za študij medicine, čeprav se žena zaradi svoje prirojene materinske narave, nesebičnosti in usmiljenosti izredno dobro uveljavlja kot zdravnica.

Iz istih lastnosti se žena dobro obnese tudi kot vzgojiteljica, učiteljica in profesorica. Dekle, ki ima prirojen talent za glasbo, slikarstvo, kiparstvo, petje in dramatiko, lahko doseže tudi na teh področjih lepe uspehe. To pa samo v primeru, če je res izredno nadarjeno! Smisel za lepoto, okus ter poznavanje ženskih potreb lahko izkonišča deklo za vodilna mesta v modnih salonih, zavodih za domačo obrt, cvetličarnah, dekorativnih podjetjih itd. Glede na posebno razvit socialni čut, praktičnost, pripravnost in čustvenost, se lahko priporočajo dekletom, ki so dovršile šolo vsi poklici, ki so v zvezi z bolnišnico nego n. pr. medicinske sestre, bolničarke, otroške negovalke, dentiste, babice itd. Prav ti poklici so zelo primerni za dekleta, ki so zdrava in krepka, a se žal vse premalo zanimajo za tako delo, ki je z naravnim poslanstvom žene v najtesnejši zvezi.

Ali znamo pravilno jesti?

S tem ne mislimo dajati nasvetov o lepem vedenju pri jedi. Odgovor na vprašanje je prav za prav bolj higijenskega značaja! Star pregovor pravi: »da jemo zato, da lahko živimo in ne obratno!« Pa vendar je način, kako, kaj in kdaj jemo, precej važen. Od tega vprašanja zavisi naše zdravje in zmogljivost pri delu. Tega se mora zavedati vsaka gospodinja in prav za prav vsak človek. Da nam hrana res koristi, moramo pomisliti na naslednje:

1. Ni vseeno, ali nam jed tekme ali ne.
2. Jejmo v miru in počasi!
3. Obroke hrane morajo biti čedno servirani.
4. Ne jejmo prevročih, pa tudi ne premrzlih jedi.
5. Kakšna naj bo naša dnevna hrana.

K tem točkam bi pripomnili še naslednje: da dobro prebavimo zaužita živila, nam morajo pomagati različni prebavni sokovi, ki jih izločajo prebavne žleze. Čim bolj nam jed tekme, tem več prebavnih sokov se izloča in le tedaj ima telo od zaužite hrane korist. Če ob pogledu na nekatere jedi se same slinice cedi in to je pravilno.

Kdor v naglici pogoltno hrano, ali pa kdor ima navado, da med jedjo bere časopis, govori o rodbinskih ali službenih nevednostih, se mu jed že kar v grlu zatakne. Pri jedi se je treba posvetiti samo temu delu. Kdor dela tako, porabi mnogo manj hrane, ker jo vso s pridom izkonišča.

Končno ni vseeno, ali jemo pri čisti, lepo pogrnjeni mizi, ali pa v kakem kotu. Čedno pogrnjena miza že sama vzbuja tek, pa čeprav so jedi na njej skromne. V obratnem primeru se nam lahko pripeti, da nas ob pogledu na nečedno posodo, umazan pribor mine ves tek, pa čeprav so servirana sama izbrana jedi.

Že zgodaj naučite otroka na red

Tisto, kar se človek nauči v mladih dneh mu postane navada tudi pozneje. Zato ne dovolite, da vaš otrok gre zvečer spat, ne da bi zvečer pospravil svoje igrače, ki leže razmetane po vseh kotih. Opozorite ga na to prej, ko mora v posteljo in od začetka pospravljati skupaj z njim. Nekaj časa bo trajalo tako skupno pospravljanje in medtem se bo otrok redi privajal. Kmalu boste videli, da se bo na to spomnil sam, brez opominjanja.

Prav tako ga moramo navaditi, da pospravi svoje obleke in čevlje, seveda če ima otrok več kot 4 ali 5 let. V omari mu določimo njegov kotiček in otrok mora skrbeti, da bo vsaka njegova stvar na svojem mestu. Seveda tudi tukaj ne gre od začetka brez naše pomoči.

Prehodni plašč iz volnenega blaga svetle barve. Zapenja se z dvema velikima gumboma. Rokavi so kimonu in precej široki.

ŽENE po svetu

Žena, ki prezira smrt

Že nekaj let vodijo francoski osvajalci krvavo vojno, da bi uničili svobodoljubno ljudstvo Indokine. Vendar je v vrstah francoske vojske tudi mnogo vojakov in oficirjev, ki jim surove ravnanje z domačini ni po volji. Eden izmed njih je tudi drobna in nežna zdravnica Admée André, ki je v zadnjih treh letih opravila 120 poletov s helikopterjem in rešila 168 moč gotove smrti. Zanj ni nobene razlike med ranjenimi vojaki ali bolnimi domačini — vsem pomaga z isto požrtvovalnostjo.

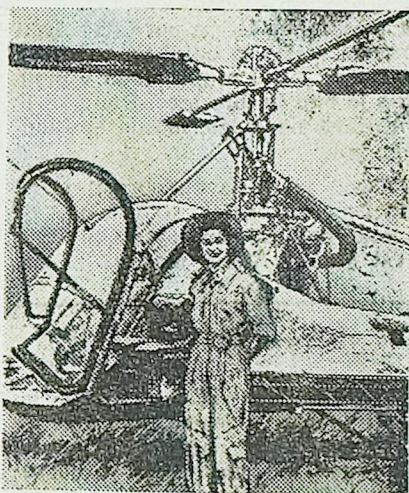
Pogumna zdravnica je doma iz Strassburga ter je hčerka gimnazijskega profesorja. Že v rani mladosti se je odlikovala po pogumu. S 13. letom je bila že strastna motociklistka in posnemala dirke, če v smrtno nevarni dirki v domačem mestu. Za letalstvo se je navdušila, ko jo je vzel s seboj na nek polet sestrin zaročenec. S 16. letom se je vpisala v pilotsko šolo. Med vojno so to šolo zaprli in posvetila se je študiju medicine. Med nemško invazijo je zbežala iz Strassburga v Pariz in tam končala študij. Specializirala se je v kirurgiji. Hkrati se je udeleževala tudi študija aeronavtične biologije. Za uspešen študij je bila odlikovana s srebrno medaljo. Po končanem študiju je nekaj časa službovala na nekem letališču, kjer so se vadili padalci. Mlado zdravnico so drzni padalci tako navdušili, da se je ona pričela spuščati s padali in je pri tem pokazala izredno neustrašnost. Vselej je prva skočila iz letala, na zemljo pa je priletela zadnja, saj je tehtala le 45 kg! Po mnogih uspešnih skokih je prejela priznanje poklicne padalke.

Ko je francoska vlada potrebovala zdravniške zafronte v Indokini, se je pogumna Admée takoj prostovoljno javila. Njej niso bili pred oči osvajaški nameni francoskih politikov, temveč je mislila le na tisoče ranjenecov in bolnikov, ki so nujno potrebni pomoči. Leta 1949 je prispela v Saigon in postala asistent za možgansko kirurgijo v tamkajšnji vojaški bolnici. Tu je bilo pravo področje udejstvovanja za tako izredno pogumno žensko. Tako je na primer neki oficir francoske vojske ležal nevarno ranjen na ozemlju, ki je bilo obklojeno od domačinov. Pogumna Admée se je vrgla s padalom in tam 3 tedne zdravila ne samo ranjenega oficirja, ampak tudi domačine, ki so bolehal za ti-

fusom. Svoje zdravniško poslanstvo je opravljala s pravo človekoljubnostjo, kajti nudila je pomoč prav vsakomur, ki je bil pomoči potreben.

Življenje v Indokini je pokazalo, da je za uspešno delo zdravnika tipa Admée nujno potreben helikopter. Z njim je opravila mnogo uspešnih podvigov. Spuščala se je na najbolj izpostavljena področja ter hladnokrvno in požrtvovalno operirala ranjence v sotohrih med živžganjem bomb in granat.

Ves trud in nadčloveški napor se je tej ženi poplačal šestletokrat z vzklikom velikega števila vojakov in domačinov, ki ji ob krečanju pravijo: »Gospodična helikopter!«, se me še spominjate? Saj ste mi rešili vendar življenje!« Pogumna, pa tudi skromna žena in zdravnica, se seveda ne spominja vseh obrazov, ki so jih rešile njene spretnosti roke. Zaveda pa se, da je treba pomagati, kjer koli se pokaže potreba in da je treba prezirati smrt, če je človeško življenje v nevarnosti.

ŠE NEKAJ O OBUTVI

Verjetno marsikatera od vas ne ve, da se desni in levi čevljev razlikujeta šele od srede 19. stoletja dalje. Do takrat sta bila namreč enaka, od takrat pa se je začel v razvoju čevlja velik preobrat, važna je postala oblika in barva. Priznani deželi za izdelovanje modelov sta postali Italija in Francija, ostala Evropa in Amerika sta posnemali. Od obutve so začeli ljudje zahtevati mnogo več kot samo to, da je trpežna in dobro izdelana.

Popolnoma drugačne zahteve so imele žene do čevljev v časih, ko so nosile dolga krila. To je pri nas trajalo vse do prve svetovne vojne, ko so nosile najpogostejše črne visoke čevlje, le za ples so žene obule nizke lakaste čevlje. Toda po vojni je moda skrajšala krila in žene so kaj kmalu spoznale, da sta lepa nogavica in okusen čevljev prav tako važna kot lepa obleka. In tega pričanja še danes niso spremenile.

Zato je nakup čevljev večkrat problem, za katerega je treba poleg okusa tudi nekaj znanja in praktičnosti. Najbolj važno je, da spoznate, kakšno vrsto noge imate in kaj morate napraviti, da se bo noga v obutvi dobro počutila. Včasih se zgodi, da nam v trgovini čevljev tako dobro pristoji, pozneje pa se noga v njem ne počuti dobro. Odgovor na ta pomislek je kaj preprost. Noga je ustvarjena za premikanje in gibanje. Pri tem deluje zamotan mehanizem, ki je sestavljen iz kosti, mišic, kit in sklepov. Če to delovanje kakorkoli oviramo, protestira ves mehanizem.

Zdravniki dosledno proglašajo no-

šenje visokih pet za vzrok težav in zato priporočajo, naj višino pet večkrat menjamo. Stalno nošenje visokih pet namreč skrajša glavno petno ali tako imenovano ahilovo kito in oslabi njeno elastičnost. Posledica tega je tudi napačno delovanje ostlih delov telesa, pritisk na živce, bolečine v hrbtu, v kolenih itd. Temu se izognemo, če nosimo čevlje z različnimi petami, kajti potem ohranimo prožnost ahilove pete in vse naše premikanje dobro deluje.

Pri nakupu ne smemo nikdar vztrajati, da moramo vedno kupiti čevlje iste velikosti ali številke, kakor jih navadno nosimo. Čevlje je treba vedno pomeriti, kajti na številko vpliva tudi oblika kopita. Vedno moramo tudi pomeriti oba čev-

lja, desnega in levega. Opazili bomo, da imamo eno nogo močnejšo ali večjo od druge. Pri pomerjanju moramo tudi imeti toliko časa, da v novih čevljih napravimo nekaj korakov po trgovini, da ugotovimo, če se bomo v njih res dobro počutili in lahko hodili.

Nekako pred tremi leti je začela moda vpeljevati po vsem svetu čevlje z izredno nizkimi petami, dvignjenimi od tal komaj en centimeter. Čevlji so lahki in udobni in jih cenijo zlasti žene, ki prehodi vsak dan velike daljave. Tako so ti čevlji osvojili ženski svet, čeprav napravi čevljev z visoko peto veliko lepšo nogo.

Če se katera ne more sprijazniti s temi izredno nizkimi čevlji, ji še vedno ostane polvisoka in visoka petna, ki pa postaja vedno tanjša in bolj izpodrežana. Taki modeli so skoraj vedno spredaj konicasti salonarji.

ALI ŽE VESTE ...

da obleka in obutev mnogo dalje traja, ako je ne nosimo dan na dan, marveč jo puščamo, da se prezrači in posuši?

da ščetine ščetke zopet otrde, če jih operemo v vodi, v katero smo prišepale malo amonijaka, ki nato ščetinasti del pomočile v kis in ščetko osuši?

da preženemo vonj po dimu, ako obesimo v sobo mokro in ožeto rjuho, ali pa postavimo posode z vodo?

da steklen zamašek, ki se je tesno oprijel, z lahko potegnemo iz steklenice, če jo vtakemo z vratom

v toplo vodo ali ovijemo z mokro toplo krpo?

da se načeta šunka ali salama ne posuši, če namažemo narezano mesto z nekoliko masti ali položimo nanjo rezino slanine?

da bolečine opekline hitro premahajo, ako opečeno mesto takoj namažemo z jajnim beljakom, čisto mastjo ali oljem, da zrak ne more do opekline?

da se jajca dalj časa ohranijo, ako jih nateremo s kožo slanine?

da hitro zaspimo, ako spijemo čašo sladkorne vode?

„GOSPODINJSKI PRIROČNIK“
je izšel!

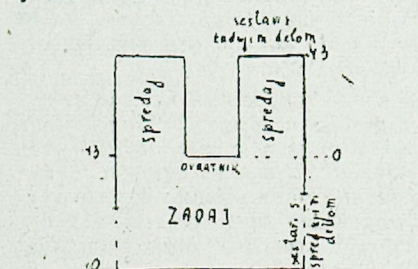
Bogato ilustrirana knjiga z zanimivimi članki in praktičnimi gospodinjstvenimi nasveti. Stane samo 250 Din. Dobite jo v knjigarnah, ali pa naročite na naslov: »Gospodinski priročnik Ljubljana, p. p. 239.

REBRASTI BOLERO

Na sliki vidite praktični in preprosti volneni bolero. Naredila si ga bo lahko tudi tista, ki pletenja še ni vajena, saj sta izdelava in kroj zelo enostavna.

Način izdelave: Potrebujete 150 g volne in pletilke št. 2 in pol. Nasujete 170 pentel in pletete 4 vrste desnih in 4 vrste levih na pravi strani. To delate tako dolgo, da jo pletenje visoko 43 cm. Nato razdelite pletenje na tri dele, in sicer srednjih 40 pentelj končate (vrtni izrez), 65 pentelj, ki vam ostanejo ob vsaki strani, pa pletete zopet 43 cm visoko. Končno pletenje sestavite z nisko iste volne, kakor je označeno na kroju. Bolero zapenjate po ljušno visoko.

SKRIVNOST BELE BREZE

V gozdu, kjer se je pretakal bister studenček, je stala revna hišica last lepe vdove in njenega sina Zlatana. Pri studencu je rasla lepa, bela breza in se ogledovala noč in dan v vodni gladini. To drevo je deček iz kočice nadvse ljubil. V napoto pa je bilo njegovi materi Marijani sklenila je, da ga poseče in uporabi za kurjavo.

Rano v jutro se je Zlatan napolnil k brezi. Ni še dospel do nje, ko ga ta ogovori: »Zlatan, od tebe se za vedno poslavljaj, kajti tvoja mati me bo jutri posekala. Vedi še to, da jaz nisem navadna breza, temveč ukleta hčerka gorskega kralja in čarovnice, ki me je iz zlobe uklala. Ako me želiš rešiti, pojdi

k mesecu, ta ti vse pove. Od mene odlomi vejico in pojdi na pot.

Deček je bil osupel, toda v prsih mu je bilo hrabro srce. Rano se je pripravil na dolgo, morda brezkončno pot.

Taval je in taval, obrabil je že štiri pare škornjev, ko je prišel do visoke gore, ki mu je zapirala pot. Pod goro je ždela majhna hišica.

Šahovska konjička

Skatli kot šahovski konjiček in se stavi iz črk v prvem liku ime in priimek našega največjega pesnika, v drugem liku pa njegovo znano pesem, ki je tudi uglasbena.

P	S	A	R		N	A	M	O
N	E	R	F		A	N	E	K
E	R	E	E		Z	A	K	I
	C	N				T	S	

REŠITEV »STOLPA«

IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

1) f, 2) ura, 3) Praga, 4) lonec, 5) c, 6) pek, 7) ropar, 8) kopriva, 9) petelin, 10) puška, 11) pes, 12) torek, 13) rep, 14) Apenini: FRAN-CE PRESEREN.

Zelo rad bi bil vstopil, a kaj, ko se je hišica neprestano vrtela. Ko tako preišči, kaj naj stori, stopi k njemu komaj palec velika deklica. V roko mu poda majhen kamenček in reče: »Dotakni se kože s kamenčkom in ustavi se bo«. Ni se še mogel zahvaliti, ko je že več ni bilo. Stori je po njenem navodilu. Hišica se je ustavila in Zlatan je vstopil. V izbi pa je na prekrasni preprogi sedela bogato oblečena gospa. Deček jo je vlijudno pozdravil in ogovoril. Vprašal jo je za pot do meseca. Lepa gospa mu je povedala, da je ona mati srebrnega meseca. Toda Zlatan je moral spet na pot, kajti mesec je bil na obisku pri zvezdi Severnici.

V pomoč mu je lepa gospa dala zlat oreh in dejala: »Ko prideš do breze, ki raste na skali in je kljub temu lepa, se jo dotakni z orehom in dobiš boš, kar želiš«. Zlatan je hodil in hodil in končno prišel do čudovite breze. Dotaknil se jo je z orehom, in glej! iz nje se prismeji od nog do glave srebrn mladenič. Tako je prišel: »Vem, kaj želiš. Veš, bela breza ob tvoji rodni koči je zakleta hči gorskega kralja in čarovnice. Ako jo želiš rešiti, moraš stopiti k čarovnici in pri njej ostati tri dni in tri noči. Deček je obljubil in se spet podal na pot. Naenkrat je zagledal pred seboj stekleno goro. »Kako priti na njo?«, si je mislil. Poskušal je zaman. Tedaj pa se je spomnil oreha in se z njim dotaknil gore. Od njegovih nog pa do vrha gore so vzrasle stopnice. Z lahkoto je prišel do vrha. Tu pa je prebivala čarovnica Zela. Neprijazno ga je sprejela. Pri njej je ostal tri dni in izvršil tri naloge, a kljub temu še ni videl deklice, katero je reševali. Stopil je k Zeli in jo vprašal, kje je mladenka. »Je že tukaj«, je zavreščala Zela, »toda prej je ne dobiš, dokler je ne prepoznaš. — »Kako naj jo prepoznam, ko pa je še nikoli nisem videl,« je dejal Zlatan. »Kljub temu jo moraš sam spoznat,« je odgovorila čarovnica. Ves žalosten hodi Zlatan okoli gradu, kar se spomni zopet na oreh. Topot ga stre in iz njega pride sama mesečeva mati in reče: »Na pravi deklici bo sedela muha«. Ko je to izgovorila, je že ni bilo več. Zlatan se je potolažil. Med sto, na las podobnimi mladenkami, je spoznal pravo.

Ko je noč pokrila stekleno goro, sta Zlatan in deklica — bela breza — zbežala iz zlobnega kraja svobodi in lepši bodočnosti nasproti.

Pravljico je poslala
BRANKA HERFART, Postojna

Lešniki

Kakor sneg najprej sem bela in nato ozelenela.
Slednjič kakor kri žarim,
tudi tebi prav dišim.

Sodi, sodi, amahuje,
prav razsodi, ostrmi.

Naš kužek

Pri nas pa kužka smo dobili, strček nam ga je poslal. Hiško hitro smo mu zbili, da lahko v njej bo spal.

Naš psiček, veš, ni karsibodi! Zelo — celo preveč je živ. Kjer treba ni, tam je povsodi, je včasih tudi nagajiv.

Nekoč zapadel je v tatvino, to pa še danes mu je žal. Veš, v hiši ukradel je klobaso in z njo tja ven na vrt zbežal.

Pa ga zagledal naš je očka, ko je iz hiše pribežal. Pograbil ga je za ušesa in nekaj krepkih mu dodal.

Napisal MIRO VADNJAL, Hrastje pri Pivki.

ZAJEC IN OPICA

(Indijska pravljica)

Zajec in opica sta stavila, kdo izmed njiju bo izdržal, da bo najdalje časa sedel na istem mestu, ne da bi se ganil. In sta sedla. Čez nekaj časa pa je začelo opico boleti telo od sedenja.

Da bi opica to neprijetnost nekoč zakrila, je rekla:

»Ko sem bila v vojni, sem bila ranjena tu, tu in tu!«

Pri tem pa, ko je kazala, kje je bila ranjena, je, da ne bi morala negibno sedeti, gibala z rokami.

Toda zajec je to takoj opazil in začel:

»Ko sem bil jaz v vojni, so tam letele puščice. Takoj sem skočil sem, nato tja, pa zopet sem.«

Pri tem pa je seveda skakal. Kdo izmed njiju je dobil stavo, še danes ne vemo.

DEDEK MRAZ — Narisala
Elka Korošec iz Cerknice

Posta strica Mike

Veste, kaj je stric Miha danes sklenil? Še predno sem vzel v roke pero in svinčnik, da bi vam napisal nekaj besed v naš kotiček, sem se odločil, da bom danes odgovoril vsem tistim mladim dopisnikom, ki že dolgo čakajo na odgovor in objavo! In zato, da bi to svojo odločitev res tudi izpolnil — brž na delo!

Prve vrstice naj veljajo naši stari prijatelji in znanci iz POSTOJNE — GRBAC STANKI. Tvoja pravljica in posetnico sem prebral. Stan-ka in ju skrbno spravil v tisto mapo, na kateri piše »Neobjavljene povere itd.«. Že lep kup prispevkov naših pionirjev se je nabral, zato boš pač morala tudi ti, Branka, malo počakati na objavo.

Iste besede veljajo tudi za VANDOKRANJC iz BREZIC. Tvoja zgodba in križanka so mi zelo, zelo všeč, Vanda in videla boš, da jih boš prav kmalu zagledala natisnjene v našem kotičku!

Še za nekoga velja ista obljuba! Ta nekdo pa je KRAVANJA MAJDA iz KOPRA. Tvoj sklep, da se mi boš večkrat oglašila z dopisi, me je zelo razveselil. Majda! Upam, da ga boš tudi verno izpolnila!

Iz CERKNICE sem prejel prelepo in ljubeznivo pismo. Pisala ga je naša nova znanica IVICA KRANJC. Bi jo radi tudi vi, otroci, bolje spoznali? Naša Ivica je še prav majhna deklica. Hodi v 3. razred osnovne šole, toda moram vam povedati, da že zelo lepo piše! Ivica, tvoj spis »Za petčoj in obe križanki sem spravil. Le dobro zasleduj uganke in pionirske spise v našem kotičku, pa jih boš kmalu zagledala natisnjene!

Poleg Ivica pa se mi je iz CERKNICE oglašila tudi ADA KRANJC. Predpostavljam, da sta si z Ivico sestrici ali pa vsaj sestrični. No, morda se tudi motim. To mojo zmotno pa bo razjasnilo vajino prihodnje pismo. Saj se bosta še kaj oglašili? — Veš, Ada, prav z zanimanjem sem bral, kaj ti je pripovedovala snežinka. Tudi tvoj spis sem uvrstil med tiste, ki čakajo na objavo.

CEHOVIN VOJKA iz NOVE VASI na Blokah pa mi je pred kratkim poslala križanko »Snežaka«. Tvoja križanka mi zelo ugaja, Vojka, le žal je, ne morem v celoti objaviti, ker je prevelika. Kljub temu pa sem jo spravil in nekoč jo bom objavil, le brez risbe! Za prihodnjič, Vojka, naj bo risba manjša!

MIRO VADNJAL iz HRASTJA mi sicer topot ni pisal, moram pa mu kljub temu povedati nekaj besed! Kot vidiš, Miro, je danes v našem kotičku tvoja pesmica! Prav ljubka je, le nekoliko sem jo »popilil«, saj si najbrž sam opazil! Vidim pa, da imaš smisel za pesnikovanje! Le še kaj mi pošlji!

BLAZEK FRANC iz KOČ pri Prestranku se mi je oglašil že pred nekaj tedni. Prav gotovo si že mislil, da je pismo romalo v koš, kajne, Frano? No, kot vidiš se to ni zgodilo, le nekaj časa si pač moral čakati, kot toliko drugih pionirjev! Upam pa, da se boš kljub temu še kaj oglašil!

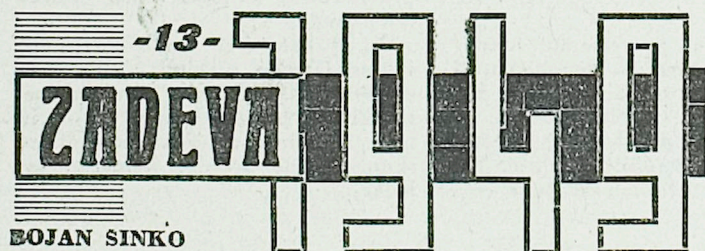
Zdaj so pa na vrsti ugankarji iz STUDENEGA! V imenu vseh učencev osnovne šole, pridnih bralcev »Slovenskega Jadrana«, se je oglašil — eh, glej ga, šmenta, pozabil se je podpisati! No, nič ne dé, tisti, ki je pisal, se bo že spomnil, da je bil to on! Iz pisemca pa sem zvedel, kako lepo ste se imeli med počitnicami! Prav rad vam verjamem, da ste še celo name pozabili! Stric Miha prav dobro razume otroško zimsko veselje in vam prav nič ne zameri! Da ste se le spet oglašili! Poleg nimenovanega so pravilno rešili križanko še: MILAVEC VIKI, KOBAL ALOJZIJA, JAPELJ ANTON, STRUKELJ MILKO, vsi iz Studenega.

Križanko in strte lešnike pa mi je poslala tudi NADA OGRIN iz SV. ANTONA. Veš, NADA, da mi je bilo že pošteno dolgčas po tvojih pismih. Daj, oglaš se še kaj!

Iz SMIHELA pod Nanosom sta mi spet pisala brata ALDO in STANKO DERENCIN. Prav vesel sem vaju in vajinih pisem, Stanko in Aldo! Povedati vam moram, da sem se od srca nasmejal Stankovim sanjam. Kar živo sem si predstavljal, kako sva vsa bela in povaljana ležala v snegu! No, da bo Stanko potolažen, mu kar povej, Aldo, da sem živ in zdrav in cel in vaju bom enkrat z veseljem prišel obiskat! — Tvojo risbico, Stanko, sem spravil, tudi tvoji križanki, Aldo! Le dobro opazujta naš kotiček! Tudi vajina prispevka bosta prišla kdaj na vrsto!

Ali ste že kdaj videli, dragi prijatelji, da bi barčica plavala po suhem? — Ne? Še nikoli? Jaz tudi ne! Pa se je pred kratkim res tako zgodilo! Iz HRENOVIC je priplavala tista barčica. Res je, bila je papirnata in spravljena v kuverti, toda bila je barčica! In ko sem jo razdrl, sem našel v njej podpis ZOLE EMA, učenka 4. razreda osnovne šole. Ema, praviš, da ti se rada pridružila naši zvesti kotičkarski družinici? Z velikim veseljem te sprejemamo! Mar ni tako, dragi pionirji? — Torej zdaj si tudi ti naša! Stric Miha pa pričakuje, da se boš še kaj oglašila!

Dovolj naj bo za danes, dragi mladi prijatelji! Mislim, da sem se danes marsikomu oddolžil za njegovo pisanje! Vsi tisti, ki pa danes niste prišli na vrsto — na svidenje prihodnji teden v našem kotičku!

BOJAN SINKO

Tako mislijo vsi zaljubljeni pod soncem, a le redko se kolo sreče zasuje po njihovih upih in željah.

Pristalo je tudi peto letalo in Agatja Semjonovna Popova se je napol potrla, napol besna vračala v hotel. Zla slutnja jo je obhajala. Kaj če je Intelligence Service razkrinkral in zaprl agenta, ki ga je več dni zaman pričakovala? Možakar gotovo ni vedel toliko, da bi njegove izpovedi mogle občutneje škodovati moskovski tajni službi. Toda že to, da bi Moskva ostala brez podatkov, ki so ji potrebni, bi bila dovolj velika škoda. In končno se ji lahko zgodi, da stopi na dogovorjenem mestu k njej namesto pričakovanega londonskega agenta britanskega protioveševalec in tedaj...? V svoji torbici je sicer nosila vedno nabit revolver, ki prav gotovo me bi odpovedal. Vprašanje je le, kdo bi bil hitrejši in močnejši: ona, ali agent Intelligence Servicea, ki poleg tega gotovo ne bi bil sam.

Tako ni tudi to noč Agatja Semjonovna Popova niti natisnila očesa, pepelnik na njeni nočni omarici pa se je do jutra do vrha napolnil s cigaretnimi ogorki.

V sosednji sobi je Ivan v sanjah objemal svojo črnolaso Dolores, ki je ob istem času v svoji kabini na britanski potniški ladji »Wallis« štela dneve, ki jo še ločijo od svidenja s svojim ljubčkom.

Tudi to jutro je Agatja Semjonovna Popova že navsegoda zapustila hotel. Ena izmed nalog, ki ji jih je naložil

polkovnik Kudrjacev, je bilo tudi preverjanje agentov sovjetske obveščevalne mreže. Teh niti v Bombayu ni manjkalo, ker je bilo tukaj nekako stikališče med Daljnim in Blaznim Vzhodom ter preko slednjega z Evropo, oziroma obveščevalnimi mrežami, ki so v teh predelih delovale. To delo je zahtevalo mnogo časa, iznajdljivosti in lokavosti, s čemer je narava najožje sodelavko vodje sovjetske tajne službe na Daljnem Vzhodu, čigar področje se je raztezalo tudi čez Avstralijo, bogato obdarila.

Ivan Oblak je sodeč po izkušnjah zadnjih dni dobro vedel, da se Agatja Semjonovna Popova pred kosilom ne bo vrnila. Neredko se je že zgodilo, da je h kosilu sploh ni bilo. Zato je sklenil nadoknaditi zamujeno in se razgledati po Bombayu, kar mu prve dni ni bilo mogoče.

Ce bo bežal pred Agatjo Semjonovno Popovo in njenimi ljudmi, mora vendar že vnaprej vedeti, kje bo na varnem pred maščevanjem Moskve.

Lahko bi se zatekel tudi pod varstvo oblasti, toda najbolje bo, če ne bo imel opraviti z nobeno oblastjo.

Lahko bi namreč podvomil v njegovo zgodbo, vsekakor pa bi ga obdržali v priporu. Nad tem ni bil kajpak niti najmanj navdušen, že zato ne, ker bi ga na vak način ločili od Dolores. Zato se je trdno odločil za lastne sile in upanje na srečo, ki mu je bila doslej na koncu koncev še vedno naklonjena, če drugače ne, pa vsaj v nesreči. S tem namenom si je najel avtoizvoščaka in se odpeljal proti Malabar Hillu na nasprotni konec mesta, kjer so štrleli proti nebu parovski stolpi molčanja.

Ogledal si je ves na tem koncu ležeči del mesta in dolgo poslušal čuvaja parovskega »pokopališča«, ki mu je v gladki angleščini pripovedoval o običajih te indijske verske sekte. V resnici ga je poslušal le z enim ušesom, njegove misli so se ukvarjale z Dolores in z begom od Agatje Semjonovne Popove, oziroma njenih in obenem njegovih ukazovalcev.

Z Malabar Hilla ga je avtoizvošček v ne preveč novem Buicku odpeljal skozi črti v središču mesta, kjer prebivajo

domačini, v evropski del Bombaya. Tukaj bi skoraj pozabil, da je v Indiji: moderne trgovine so se vrstile druga za drugo, a tudi poslovnim in stanovanjskim zgradbam ni bilo kaj oporekati.

Utrujen od vročega sonca si je poiskal zavetje v neki restavraciji. Pod platneno streho so bile na vrhu podobnem prostoru posamezne mize, ločene druga od druge z neke vrste gostim zelenjem, ki mu ni vedel imena. Strežaj mu je brž postregel z ledeno piščajo, nato pa se leno naslonil ob zid pri vhodu v točilnico, zazehal in kar stoji zadrmlal.

Ceprav je sedel v senci, bi verjetno tudi Ivan podlegel dremavici, če mu ne bi znan ženski glas priklical ledu v zlate. Bil je glas Agatje Semjonovne Popove!

Previdno je z roko razgrnil skoraj suho zelenje, ki ga je ločilo od sosedne mize. Ušesa ga niso prevarala: ženska, ki je sedela pri sosedni mizi v družbi ne več mladega moškega, je bila Agatja Semjonovna Popova. Njenega moškega sosednika Ivan ni poznal. Obraz mu je izdajal rusko poreklo.

Verjetno eden sovjetskih »diplomatov«, ki pa opravljajo vse druge posle, le diplomatskih ne — je šinilo Ivanu skozi možgane, ko je počasi zopet umaknil roko iz zelenja.

Njegova sosedka sta se pogovarjala v ruščini. Njune besede so bile komaj slišne, zato se je moral Ivan nagniti globoko nazaj in skoraj vtakniti glavo v zelenje, da ju je lahko razumel. Med svojim večletnim bivanjem v Sovjetski zvezi se je tako naučil ruščine, da mu je tekla kot domača govorica rojakov iz očetove rojstne vasi pri Celju.

Ce bi vedel, da bo sedaj slišal, kakšno usodo mu je namenila Moskva in zakaj ga je poslala najprej v Peking, nato z letalom na otok Ta-kin-tan v Rumenem morju, od tod s podmornico do japonskega pristanišča Nagasaki ter potem z ladjo v Singapur in Bombay, bi še pozorneje prisluhnil. Zelo verjetno pa bi postal preveč radoveden in če bi porinil glavo pregloboko v zelenje, bi vzbudil pozornost obeh sovjetskih agentov. Njegova usoda bi bila zapečatenata.

Naročilnica za nove naročnike

Naročam tednik »Slovenski Jadrani« na naslov:

Ime in priimek _____

Bivališče _____

Pošta _____

Naročnino bom plačal, ko prejmem vašo položnico!

Dne _____

(Lastnoročni podpis)

RADIO KOPER

SOBOTA, 13. II. 14.15 šport doma in po svetu — 14.40 Od Soče do Drave — Slovenske narodne pesmi — 21.00 Nočni koncert: J.K. Novak — Matiček se ženi — scenska glasba — Dane Škrlič: Arija iz serenade za godalni orkester — 21.30 Izbrano ovetje z domačo grede — 22.00 z mikrofonom po Primorskem: Vipava.

NEDELJA, 14. II. 8.30 Za naše kmetovalce — 9.00 — Vesela nedeljska uvertura — 9. Vesela nedeljska: Juha od špile (Po Andersemu) ter pogovor s pionirji: Vipava — 16.00 Obiskali smo pevske zборе na Primorskem: Zali hrib — 16.30 Nedeljski promenačni koncert — 17.00 To je Jugoslavija: narodne pesmi in plesi.

PONEDELJEK, 15. II. 11.30 Našim ženam — 14.30 s filmskega platna — 14.40 Slov. vokalni ansambl pojo (KUD »Prešeren«, Kranj — Slov. vokalni kvintet — ženski zbor Radia Ljubljana, KUD »J. Moškič«, »Tine Rožanec« in Fantje na vasi — 17.00 Zabavne melodije in ritmi iz operet in filmov — 17.30 Narodne pesmi iz Levča in Gruže — sodelujejo solisti in orkester Radia Beograd — 18.15 Pisan ponedeljkov glasbeni mozaik.

TOREK, 16. II. 13.45 Lahka in zabavna glasba — 14.30 Kulturni razgledi — 14.45 — Domači zvoki — sodelujejo D. Filipič — G. Ložar, Fr. Koren in A. Stanko — 17.00 Partizanske pesmi poje ljubljanski komorni zbor — 17.40 Narodne pesmi iz Jugoslavije — 18.15 Pojo jugoslovanski, francoski, italijanski in ruski pevski zbori — 20.00 P. I. Čajkovski »Pikova dama«, opera v 3 dejanjih. Izvajajo solisti, zbor in orkester moskovske državne opere — dirigent Sergej Samosud.

SREDA, 17. II. 11.00 Solška ura: Povest o treh kapljicah — 14.30 Od Triglava do Jadrana — 14.40 — J. Gregorc: Koroški raj — venček koroških narodnih. Izvaja pionirski zbor III. gimnazije v Ljubljani in orkester Radia Ljubljana p. v. avtorja — 17.00 Revija in opereta — zabaven spored lahke glasbe — 18.15 Za vsakogar nekaj — 21.00 S knjig-

Z Bloške planote

Zadnje dni januarja smo spravili skozi kar tri občne zборе. Prvi so delali obračun člani kulturnega društva. Udeležba je bila bolj skromna zaradi slabega vremena. Bločani prepuščajo vse delo in funkcije v društvu mladini.

Bolj aktivni so bili gasilci. Na njihov občni zbor so prišli tudi starejši ljudje, ki so že desetletja člani društva. Razveseljiv je bil predlog, da bodo po posameznih vaseh začeli člani z zbiranjem lesa, ki ga bodo porabili za gradnjo gasilskega doma.

Najbolj obiskan pa je bil občni zbor TD »Partizan«. Dvorana KZ Nova vas je bila polna mladine in odraslih ljudi ter zastopnikov JLA. Čeprav obstaja društvo komaj leto dni, je v tem času priredilo telovadni nastop in dvakrat smučarske tekme. Po občnem zboru je novi odbor razdelil zmagovalcem nagrade za smučarske tekme v skupnem znesku 20.000 din. Sredstva za te nagrade so dali: TV Partizan, KZ Nova vas, Ravnik in občinski odbor.

Najvažnejše vprašanje na vseh treh občnih zbora je bilo vprašanje skupnega doma ali vsaj dvorane. Želimo Bločanom, da bi ta svoja stremjenja kmalu uresničili in čimprej nastopili — v skupnem domu.

★
GIAN Mira iz tolminske okolice se naproša, da javi svoj naslov na upravo lista Slovenski Jadrani v Koprui.

★
ZAHVALA
Ob izgubi našega nepozabnega sina Marjana Padovan,

preminulega pri delovni nesreči, se prav priščno zahvaljujemo vsem, ki so ga v tako polnem številu spremlili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo podjetjem in delovnim kolektivom za poklonjene vence, kakor tudi pevskemu zboru in godbi, ki je izvajala žalostinke, in vsem udeležencem, ki so kakorkoli sočustvovali z nami.

Starši

Zveza slovenskih prosvetnih društev v Kopru naznanja žalostno vest, da je v torek 9. februarja umrl v Portorožu zaslužni kulturni delavec, glasbenik in skladatelj ter pedagog

SREČKO KUMAR

RAVNATELJ GLASBENE ŠOLE V POKOJU

Z neumnim delom si je nabral neminljive zasluge pri širjenju glasbene kulture in zborovskega petja.

Slava njegovemu spominu!

GLASBENA ŠOLA V KOPRU sporoča, da je umrl njen ustanovitelj in prvi ravnatelj

SREČKO KUMAR

PROFESOR GLASBE

Trud in požrtvovalnost, ki ju je daroval slovenski glasbeni umetnosti, ne bosta nikdar pozabljeni.

Slava njegovemu spominu!

Koper, 9. II. 1954.

RAVNATELJSTVO GLASBENE ŠOLE
V KOPRU

V POROTOŽU JE UMRL

SREČKO KUMAR

glasbenik, dirigent, pianist in pedagog, ustanovitelj prve slovenske glasbene revije »Grlica«, dolgoletni pevovodja Učiteljskega pevskega zbora na Primorskem, hrvaškega zbora Lisinki, profesor na konservatoriju v Zagrebu in zadnja leta ravnatelj Glasbene šole v Kopru.

Svet za prosveto OLO Koper,

Društvo srednješolskih vzgojiteljev, Društvo učiteljev okraja Koper

Koper, 9. II. 1954.

žne police: Prežihov Voranc — samorastnik slovenske Koroške —

★

SLOVENSKO GLEDALIŠČE KOPER

Sobota 13. II. 1954 ob 16. uri

Nedelja 14. II. 1954 ob 15. uri

Wüchner:

PASTIR PETER IN PALČEK

BRILJANTIN

Mladinska pravljica v 4 dejanjih

Znižane cene.

★

Zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani bo začel z izdajo strokovnega mesečnika

»SODOBNO GOSPODINJSTVO«

List bo obravnaval vsa vprašanja s področja družinskih in skupnih gospodinjstev. Prav posebej pa se bo ukvarjal z napredkom gospodinjstev v kmetijskih predelih.

Prijave za list pošljite na naslov: Zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani, Erjavčeva cesta 12. Naš telefon 20-540. Osebnostne prijave so možne vsak dan istotam od 7. do 18. ure. Pohitite s prijavi, da boste upoštevani že pri prvi številki. Letna naročnina stane din 300.—.

Sporočamo žalostno vest, da je pri delovni nezgodi preminul tov.

Padovan Marjan, šofer

Delovni kolektiv gostinskega podjetja v Izoli se zahvaljuje vsem darovalcem vencev in vsem, ki so ga spremili na zadnji poti. Posmrtni ostanki so bili prepeljani v njegov rojstni kraj v Novo Gorico.

Delovni kolektiv gostinskega podjetja v Izoli

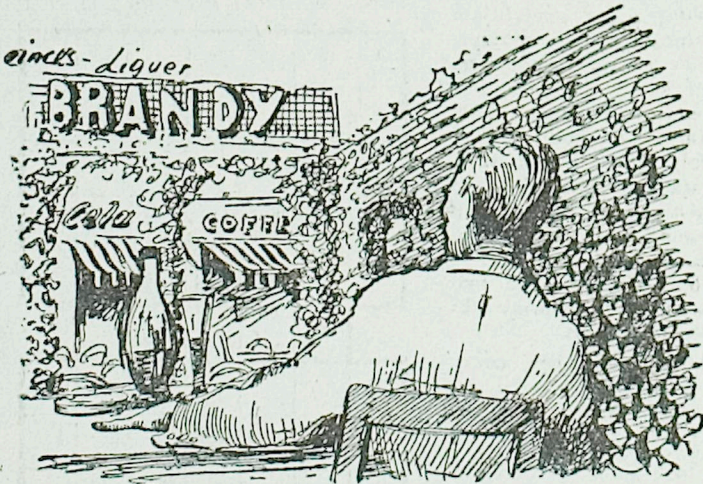
Sporočamo vsem cenjenim odjemalcem in dobaviteljem, da smo z dnem 1. II. 1954 prešli v likvidacijo. Rok za prijave terjatev ali plačila je do 28. II. 1954. Po preteku tega roka ne bomo priznali nobenih terjatev, dolžnike pa bomo predali arbitražnemu sodišču v izterjavo. Istočasno sporočamo, da sta ustanovljeni dve novi podjetji: »ZIVILA«, trgovsko podjetje z jastvimi, Piran, »PRIMORKA«, trgovsko podjetje z industrijskimi izdelki.

Trgovsko podjetje Piran

15. poglavje RACUN BREZ KRCMARJA

To, kar je Ivan Oblak slišal v gostišču v evropskem delu Bombaya, je preseglo vsa njegova pričakovanja in vse njegove zle slutnje.

Sele iz pogovora Agatje Semjonovne Popove z neznancem ruskega porekla, ki je moral imeti važno vlogo v sovjetski tajni službi, — govoril je z njo kakor govori predpostavljene s svojim podrejenim —, je zvedel, zakaj je postal pred leti v ujetniškem taborišču ob Volgi mladi sovjetski častnik v uniformi kapetana pozoren nanj, oziroma na to, da je zagledal

luč sveta v Coosu v severnoameriški državi Vermont. Sele ob tem pogovoru je razumel, zakaj mu niso dovolili odpotovati s I. jugoslovanske brigade v ZSSR na bojišče in v domovino, zakaj so ga odpeljali v Moskvo, zakaj je bila potrebna njegova

moskovska »šola« in zakaj ji je sledilo njegovo skrivnostno potovanje po kopnem, zraku in morju iz Moskve do Bombaya!

Agatja Semjonovna Popova mu je v njegovih sobi hotela »Kraljica Viktorija« v Singapuru dejala, da vodi njegova pot v ZDA. Ze takrat je podvomil v resničnost njenih besedi, ker se mu je zdela pot iz Pekinga preko Singapura in Bombaya v Ameriko le malce nemogoča in neverjetna. To bi bila vendar najdaljša možna pot iz Pekinga v Ameriko — izveniši ono preko Avstralije, Afrike, ali Evrope!

Ivan je blagrovil svoje usodo, ki ga je privedla v to gostišče v evropskem delu mesta, kjer je lahko popolnoma slučajno in neopazno zvedel o peklenskih načrtih, ki jih je z njegovo usodo kovala Moskva.

Ko je pričela Agatja Semjonovna Popova govoriti s svojim ruskim sobesednikom o stvarih, ki njega niso zadevale, je položil zapitek na mizo in smuknil mimo dremajočega strežaja na prosto. S prvim avtoizvoščkom, na katerega je naletel, se je odpeljal do hotela, da v sobi v miru zbere svoje misli in preudari vse potrebno.

Kaj je slišal Ivan Oblak, ko je prisluškoval sredi belega dne pogovoru Agatje Semjonovne Popove z neznancem ruskega porekla, da si je nenadoma začel miru svoje sobe?

Sedaj so bile razkrite vse skrivnosti od prvega zasliševanja pri mladem sovjetskem častniku v uniformi kapetana v ujetniškem taborišču ob Volgi — vse do njegovega sedanjega bivanja v Bombayu, o katerih je doslej lahko samo ugibal!

Sedaj se je Sele prav zavedel, da bi postal žrtev slepe poslušnosti Moskvi, če ne bi slišal tega zaupnega pogovora Agatje Semjonovne Popove z neznanim ruskim agentom v gostišču v evropskem delu Bombaya!

Svoje slepe pokorščino bi seveda plačal z lastnim življenjem in v Moskvi bi si zadovoljno meli roke, obenem pa izjavljali, da o vsej stvari nimajo pojma in da smatrajo vsako sumničenje kot najbolj grobo žalitev Sovjetske zveze in načrtno blatenje njenega ugleda v svetu.

In res, v Moskvi so vse tako zasnovali, da ne bi padla na Sovjetsko zvezo niti najmanjša senca krivde. Vse je bilo

natančno pretehtano in preračunano — kakor je Ivan razbral iz že omenjenega pogovora —, tako natančno, da bi skoraj ne bi bilo mogoče. Vse skupaj pa je Moskva imenovala »Zadevo 1949«!

Iz Bombaya naj bi lažni Stuart Mason odpotoval v Evropo. Kako naj bi se to potovanje izvršilo: z letalom ali z ladjo, o tem neznani sovjetski »diplomati«, ki je tolmaču Agatji Semjonovni Popovi vse podrobnosti »Zadeve 1949« ni govoril. V Evropi bi ga pričakal agent sovjetske obveševalne službe z imenom Oliver, kar pa verjetno ni bilo njegovo pravo ime. Od njega bi dobil lažni Stuart Mason vsa potrebna navodila in tudi strelno orožje ameriškega porekla za atentat na znanega evropskega državnika N. N. Ob tem času so bili v tej državi na krmilu sicer nasprotniki državnika N. N., toda v Moskvi so računali s tem, da po prihodnjih volitvah prišla na oblast zopet stranka državnika N. N.

Zakaj je bil državnik N. N. tako napoti stalinski politiki, da ga je slednja zapisala smrti, o tem neznaneec in Agatja Semjonovna Popova nista govorila. Zato je Ivan lahko samo domneval, da je bilo Stalinovemu krogu zelo veliko do tega, da ne bi N. N. ponovno postal ministrski predsednik v svoji domovini.

Da bi atentat uspel, to bi bila naloga agenta z imenom Oliver. Poskrbeti pa bi moral tudi za to, da atentator — lažni Stuart Mason — po svojem dejanju ne bi pobegnil. Po dokumentih, ki bi jih imel pri sebi, bi bil atentator Stuart Mason, novinar »Evening Post« iz Pencoasta, države Massachusetts, ZDA, ki je pobegnil iz kitajskega ujetništva na Japonsko, odkoder je po nalogu tajne službe neke vele-sile odpotoval preko Singapura in Indije v Evropo. Če bi prišlo na dan, kar bi trajalo po moskovskih računih precej časa, — Moskva je namreč zaupala v svojo »šolo« —, da atentator z resničnim Stuartom ni identičen in ko bi z njega le iztisnili, da je njegovo pravo ime Ivan Oblak, bi ugotovili, da je bil rojen v Coosu, Vermont, ZDA. Na Sovjetsko zvezo tudi tedaj ne bi padla nobena senca!

TELESNA VZGOJA

šport - šah

0 bloških smučarjih

V eni izmed prejšnjih števil »Slovenskega Jadrana«, smo imeli priložnost slišati nekaj besed o snežnih razmerah na Blokah in o tem, da se bloški smučarji marljivo pripravljajo na bližnje nastope.

Mnogi vedo, da je na Blokah vedno mnogo snega, toda malo jih pozna zgodovino bloškega smučanja. Bloke so dvignjena planota, ki jo je narava obdala z mnogo snega, ki že zgodaj zapade in se pozno stali. A pomislimo na to, moramo priti do zaključka, da je bil nekdanji, ko še ni bilo modernih prometnih sredstev, dostop od ene vasi do druge zelo otežen. Bloški kmetje so se v teh časih posluževali velikih krplic, da se niso vdrali v globok sneg, toda pri tem so mnogo trpeli in so se le počasi pomikali dalje.

Pred približno 700 leti je bloškomu kmetu prišla na misel neka popolnoma nova naprava. Vzel je dve bukovi deski, nekaj čez meter dolgi in ju zakrivil na enem kraju. To so bile tako imenovane »smuče«. Te smuče, ki so prav za prav le daljna namisel današnjih smučk, so bile torej kratke, precej široke desice, ki so imele drsno ploskev gladko brez žlebaka. Tem smučem je Bločan pritrdil jermen, da je vtaknil v nje noge in tako lahko potoval. Pokazalo se je, da je ta priprava zelo koristna in smuče so postale kmalu stvar, ki je šla iz roda v rod. Tu so torej začetki smučanja v srednji Evropi.

Skranja je bilo smučanje samo prometno sredstvo, kmalu pa moremo tudi že govoriti o nekaj zametkih športnega smučanja na Blokah. Valvazor v svoji »Vojvodini Kranjske« piše, da je bloška mladina spoznala tudi zabavno stran smučati ter pravi, da se nekateri večji, mladi fantje na Blokah z neverjetno hitrostjo spuščajo po strmih zasneženih pobočjih s prav temi »smučami«. Omeniti je še treba, da takratni smučarji niso poznali današnjih dvoh polic, ampak so imeli dolg kol, na katerega so se oslanjali, se z njim zavirali in krmarili po strmini navzdol.

Po vseh teh dejstvih bi danes pričakovali od Blok, da imajo vrsto vrhunskih smučarjev, kar pa ne drži. Smučarstvo na Blokah je sicer še dandanes razvito tako množično kot malo kje, saj ima skoraj vsaka hiša nekaj parov smuč, vendar prihajajo od tu le redki posamezniki, ki izstopajo kot talenti belega športa. Če opazujemo veliko večino bloških smučarjev, moramo ugotoviti, da smučajo še vedno zelo staromodno in da k njim še ni pridrla moderna smučarska tehnika. Mislim, da si moramo to razlagati na več načinov.

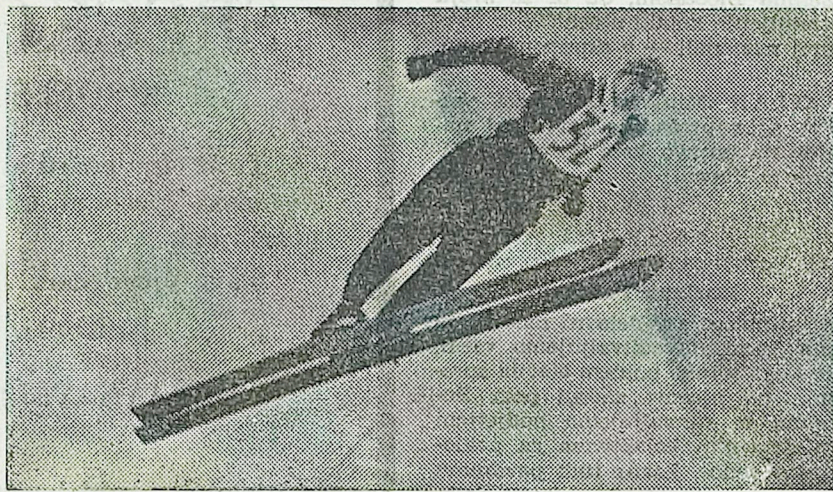
Osnovna stvar je ta, da je bilo na Blokah smučanje kot nujno prometno sredstvo, medtem ko so drugi narodi, ki so začeli smučati mnogo pozneje, smučanje vzeli kot zabavo. Zanimivo je mogoče tudi dejstvo, da so se ti športni smučarji začeli učiti smučati zelo mladi, medtem ko otroci na Blokah niso mnogo potovali zaradi nevarnosti in divjati-ne, starejši pa se niso bavili s smučanjem kot športno panogo. Tako torej na Blokah nimamo vrhunškega smučanja.

Toda če pogledamo trenutno stanje na Blokah, je razveseljivo dejstvo, da se je s smučanjem začela ukvarjati predvsem šolska mladina. Napredek je lep in če bodo vsi ti

otroci vzeli stvar resno, moremo v kratkem pričakovati, da bodo Bloke preplavile naše smučarske terene s kvalitetnimi tekmeči našim severnim rojakom — Gorenjcem.

Prejšnje leto so na Blokah ustanovili telovadno društvo »Partizani«, ki je tudi že pokazalo viden napredek. Upati smemo, da bodo tekme na letošnjem okrajnem prvenstvu TVD Partizana pozonišče ostrih borb, volje in znanja naših smučarjev.

Okrajni odbor TVD Partizana iz Postojne je letos tudi organiziral v Novi vasi osemndnevni začetniški smučarski tečaj. Zaključno tekmovanje udeležencev je pokazalo razveseljive uspehe, zlasti pri dekletih.

Janez Pold

za nasprotnike. Nešportni izpad hokejistov Ljubljane je vsekakor treba obsoditi, saj imajo igralci, ki se jim dogodi krivica, možnost pritožbe. Nikakor pa ne smejo o napakah sami odločati in celo demonstrativno zapuščati igrišče. Po drugi strani pa je prav, da sodijo tekme izkušeni in nepristranski sodniki, kajti le tako se bomo izognili neljubih incidentov.

Živimo v dobi velikih dogodkov in sprememb vseh vrst, tako da se tega niti ne zavedamo. Bral sem v časopisih, da so se nekeje v Aziji pojavili iz morja novi otoki, drugi so pa zginili. Nekeje so se celo plasti zemlje preselile za nekaj kilometrov. To se mi je zdelo skoraj neverjetno, da bi se ljudje kar tako brezplačno vozili naprej s svojimi hišami, hlevi in posestvi.

Pa sem nekega dne doživel na lastni koži in v neposredni bližini še bolj presenetljive stvari. Ko sem se nekega jutra zbudil, sem opazil, da se je cela gora Slavniki preselila v Koper in to točno tam, kjer je bilo nekdanje slavno avtobusno podjetje »Adria« v Semedeli. To je bil zama pravcati čudež v polnem pomenu besede. Sicer sem jaz, ki dobro poznam Koprščino, pravil že takrat, ko so v Semedeli zidali garaže in delavnice, da ne bodo dolgo vzdružale, ker je teren mehak in se udira. Tako so se moja predvidevanja uresničila. Neke noči v letošnjem februarju, ko je burja strahovito tulila in grozila razsajala, se je »Adria« lepo pogreznila v morje. Na njeno mesto pa je prišel »Slavniki«. Upam, da bo »Slavniki«, ki je ves iz kraškega kamna, vzdržal dalj časa kot »Adria«. Dobro obveščeni kolobarji pri pokojni »Adriji« so mi zatrjevali, da je ta preselitev nekaj stala, toda ne bo imela preveč resnih posledic.

Tako imamo sedaj v Kopru kar dve slavni grupi, drugo pri drugi: Triglav in Slavniki, ki ščitita vhod v bivše salino. Edina nevarnost je, da bo sezanski okraj protestiral zaradi selitve Slavnika, ker so namestili sezanski in tržaški planinci na njem zgraditi planinsko kočjo. Pa se bo že kako uredilo. Morda jim pa posodi koprski okraj neko bolj primerno goro za zidanje koče. Glavno je, da je z nje lep pogled, da

Nediscipliniranost ljubljanskih hokeistov

Na državnem prvenstvu v hokeju na ledu je prišlo do težkega incidenta, ki so ga povzročili hokejisti Ljubljane, deloma pa tudi slab sodnik. Po prvih dnevih tekmovanja, v katerih so Ljubljanci premagali vse svoje nasprotnike, so se srečali s svojim najnevarnejšim nasprotnikom Partizanom. V drugi tretjini igre je Partizan pri stanju 0:0 dosegel po mnenju Ljubljancev neregularen gol, ki ga je sodnik priznal. Hokejisti Ljubljane niso hoteli več nadaljevati igre in so bili diskvalificirani ter izgubili vse nadaljnje tekme z rezultatom 0:6

Upravi

SLOVENSKEGA JADRANA

K O P E R

Santorijeva 26 - Poštni predal 2

Crvena zvezda - Racing 2:1

V sredo je bila v Beogradu pred 25.00 gledalci mednarodna nogometna tekma med prvako Jugoslavije Crveno zvezdo in enim najboljših nogometnih klubov na svetu Racingom iz Buenos Airesa. Zmagala je zasluzeno Crvena zvezda z rezultatom 2:1 (0:1).

Vodilni gol za goste je zabilo levo krilo Racinga že v 13. minuti z ostrim strelom iz razdalje dvajsetih metrov. Izenačil je odlično razpoloženi Tomašević v 3. minuti drugega polčasa, isti igralec pa je tudi prinesel zmago svojemu moštvu z golom, ki ga je dosegel v 20. minuti.

Obe moštvi nista mogli pokazati vseh svojih sposobnosti, ker je bilo igrišče zasneženo.

LOKVE — ZIMSKO ŠPORTNI CENTER GORIŠKE

V Lokvah pri Gorici so bile nedavno smučarske tekme v teku, skokih in veleslalomu za prvenstvo goriškega okraja. Tekem se je udeležilo tudi lepo število tekmovalcev iz sosednjih okrajev. Za Lokve, ki se vse bolj oblikujejo v center primorskih tekmovalcev v smučarskih skokih, je značilno, da so bili izmed 12 skakalcev trije Lokvarci na prvih mestih.

Autobusne zveze s Kopro so zelo ugodne. Autobus, ki odpelje iz

Kopra ob 12.45, prispe na Lokve ob 18.15. Z lokvi pa se vrača ob 5.10 in prispe v Koper ob 11.05.

Stanje snega: 45 cm snega, v zahtju deloma gršč. Vreme jasno, mraz popuščajoč.

PO PRVEM KOLU VODI FUDERER

V nedeljo se je začel dvokrožni šahovski troboj med argentinskim kandidati za naslov državnega šahovskega prvaka — veleojstrom Pircem in mednarodnima mojstroma Fudererjem in Rabarjem. V prvem kolu je Fuderer premagal Rabarja, partiji Pirc-Rabar in Pirc-Fuderer pa sta se končali neodločeno.

Fuderer ima torej po prvem kolu pol točke prednosti pred Pircem in točko pred Rabarjem in je najresnejši kandidat za prvo mesto.

SPORTNE ZANIMIVOSTI

Z napetostjo pričakovana nogometna tekma med argentinskim Racingom in zagrebškim Dinamom se je zaključila z zasluzeno zmago domačinov 3:0. Na tekmi je prišlo do številnih incidentov, ki so jih zakrivali argentinski igralci, zlasti vratar Dominguez. Ta je tudi dejansko napadel sodnika Podubškeia. Po zadnjih vestih se je vodstvo argentinskega kluba naknadno opravičilo Podubškemu, mu ponudilo 100.000 dinarjev odškodnine, vratarja pa je kaznovalo s štirimi meseci prepovedi igranja.

Križanka

Vodoravno: 1. mesto v Istri, 3. črta, ki veže točke enakega značnega pritiska, 9. srbski pesnik in pisatelj (Vladimir), 10. predlog, 12. opravilo, 13. češko moško ime, 15. primitivno orožje, 16. vrsta ptice, 18. dedni najemniki posestva, 19. srbohrvaški kazalni zaimek, 20. pogon, 22. zelena drevesna žabica, 24. enota ploskovne mere, 25. mesto v Turčiji, 27. zapisnik, imenik, 29. oživljeno, razgibano (italijansko).

Navpično: 1. živoređa svinčena barva za barvanje kovin, 2. kraljica za »ozioromax«, 3. glas, zvok, 4. nadležna žuželka, 5. mazilo za kožo in stroje, 6. nauk o boleznih na ledvicah in mehuru, 7. manšeta gumba, 11. ukazani, 14. natovarjati, 17. reka v Italiji, 18. preprosta dolžinska mera (dvoj.), 21. moško ime, 23. pogonje v Zadnji Indiji, 26. letoviški kraj v italijanskem delu Tirolske, 28. ruski predlog.

1	2	3	4	5	6	7
8						
		9				
10	11		12			
13		14		15		
	16		17			
18						21
19				20		
22			23		24	
25				26		
27					28	
29						

Državno smučarsko prvenstvo

Konec preteklega tedna je bilo na Jahorini državno smučarsko prvenstvo. Večino prvih mest so pobrali slovenski predstavniki, v nekaterih disciplinah pa so presenetili zastopniki LR Hrvatske.

V tekih na 15 km (moški) je zmagal Hlebanja (Mojstrana), v teku na 10 km (ženske) Birkova (Mrkopalj), v ženski štafeti Hrvatska, v skokih Pold (Mojstrana), v skokih (mladinci) Vidovič (E), v klasični kombinaciji Gregorij (E), v smuku in veleslalomu Štefe, v slalomu Kunšič ter v slalomu in veleslalomu za ženske Zupančičeva.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Stofa — Tiska tiskarna »Jadrana« v Kopru

Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorijeva 26, tel. 170, poštni predal 2

Vaš Vane